

Ruimte. Mensen. Toekomst.

**Koersdocument Omgevingsvisie
Opmeer**
Gemeente Opmeer
Definitief

colofon

projectnaam
Koersdocument Omgevingsvisie Opmeer

datum
24 april 2025

projectnummer
P08187

opdrachtgever
Gemeente Opmeer

BRO
projectleider
JV

projectteam
IBo, ICo, LFa, SAi

bron kapt
BRO

review
JV

Willemsplein 2
5211 AK 's-Hertogenbosch
+31 (0)73 208 91 55
info@bro.nl
www.bro.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
1.1	Basis voor de omgevingsvisie	5
1.2	Wat is een omgevingsvisie?	5
1.3	De omgevingsvisie van gemeente Opmeer	5
2	Aandachtspunten en wettelijke kaders	6
3	Structuur omgevingsvisie	9
3.1	Detailniveau	10
3.2	Gebiedsgerichte uitwerking	11
4	Evaluatie Toekomstvisie	12
4.1	Evaluatie Toekomstvisie	13
4.1.1	Opgaven en trends in Toekomstvisie	13
4.1.2	Toekomstvisie op hoofdlijnen	13
4.1.3	Ambities uit de Toekomstvisie	13
4.1.4	Mogelijke strijdigheden Toekomstvisie en ander beleid	14
4.1.5	Toekomstvisie, een goede basis	14
4.1.6	Gebruik van Toekomstvisie in de omgevingsvisie	14
5	Koers Opmeer ambities	15
5.1	Kernwaarden van gemeente Opmeer	17
5.2	Vitale dorpen in een vitale gemeente	18
5.2.1	Welke opgaven spelen er?	18
5.2.2	Wat zijn onze ambities?	18
5.3	Een zorgzame veilige gemeenschap	20
5.3.1	Welke opgaven spelen er?	20
5.3.2	Wat zijn onze ambities?	20
5.4	Een duurzame toekomst	22
5.4.1	Welke opgaven spelen er?	22
5.4.2	Wat zijn onze ambities?	22
5.5	Een aantrekkelijk landschap en hoogwaardig erfgoed	24
5.5.1	Welke opgaven spelen er?	24

5.5.2	Wat zijn onze ambities?	24
5.6	Bereikbaar Opmeer	26
5.6.1	Welke opgaven spelen er?	26
5.6.2	Wat zijn onze ambities?	26
5.7	Economisch vitaal	28
5.7.1	Welke opgaven spelen er?	28
5.7.2	Wat zijn onze ambities?	28
6	Ruimtelijke dilemma's	30
6.1	Thematische botsingen	31
6.1.1	Woningbouw vs. behoud van het agrarisch karakter en behoud identiteit	31
6.1.2	Recreatie vs. bescherming van het landschap:	31
6.1.3	Bereikbaarheid vs. duurzaamheid:	31
6.1.4	Landbouw en natuurbehoud	31
6.1.5	Energieopwekking en ruimtelijke kwaliteit	31
6.1.6	Maatschappelijke voorzieningen geclusterd vs. voorzieningen verspreid	31
6.1.7	Inbreiding/verdichting bij woningbouw en behoud identiteit van de dorpen	31
7	Participatie	32
7.1	Participatieplan Wijde Blik	33
8	Toekomstbestendigheid en beleidshuis	34
8.1	Borgen actualiteit	35
8.1.1	Hoe omgaan met in ontwikkeling zijnde beleidsstukken	35
8.1.2	Omgevingsvisie dagvers houden	35
8.2	Beleidshuis, uitwerking programma's en bevoegdheden Raad en College	35

1 Inleiding

Wat is een omgevingsvisie en welke hoofdstukken bevat het koersdocument?

1.1 Basis voor de omgevingsvisie

Dit document omvat de contouren voor de op te stellen Omgevingsvisie gemeente Opmeer. Deze hoofdlijnen vloeien voort uit het gemeentelijke beleid en landelijke wetgeving, waarover reeds participatie en besluitvorming heeft plaatsgevonden. Daarnaast vormen ambtelijke sessies belangrijke input voor de concept-hoofdlijnen in dit document. Dit is uiteraard aangevuld met de inbreng het college en de gemeenteraad. Daarbij is de input van ketenpartners ook meegenomen.

Deze contouren worden gebruikt om de koers van de omgevingsvisie vast te zetten. Door hiervoor inbreng te gebruiken vanuit ambtelijke sessies, ketenpartnersessie, het college en de raad, én input van de Toekomstvisie Opmeer 2021, waarin ook inwoners zijn betrokken, zorgt het koersdocument ervoor dat alle neuzen binnen de gemeente dezelfde kant op staan. Dit wordt bewust gedaan met beknopte contouren zodat er nog voldoende ruimte is om bij te sturen waar nodig. Naast het verifiëren of dit de juiste koers voor de omgevingsvisie is, worden deze contouren ook gebruikt om een aantal belangrijke keuzes te maken. Er zijn nog keuzes die gemaakt dienen te worden en nog aandachtspunten die de basis vormen voor het volgende proces: participatie.

1.2 Wat is een omgevingsvisie?

Iedere gemeente in Nederland is verplicht om op 1 januari 2027 een omgevingsvisie te hebben. De omgevingsvisie is een vormvrij document. Hierdoor kunnen gemeenten veel keuzes over hoe zij hun omgevingsvisie willen inrichten zelf maken. Echter zijn er ook een aantal wettelijke vereisten voor de omgevingsvisie:

1. Een omgevingsvisie moet een langetermijnvisie zijn voor de hele fysieke leefomgeving en het hele grondgebied.
2. Het is een verplicht instrument voor Rijk, provincie en gemeente.
3. De omgevingsvisie is zelfbindend voor de bestuurslaag die de omgevingsvisie vaststelt. Dat betekent in dit geval dat de omgevingsvisie bindend is voor de gemeenteraad van gemeente Opmeer. De omgevingsvisie is niet bindend voor bijvoorbeeld burgers.

4. De opzet van de omgevingsvisie is vormvrij, maar moet wel digitaal raadpleegbaar zijn en voldoen aan de publicatiestandaarden van het digitale stelsel omgevingswet (DSO).
5. Een omgevingsvisie bevat in ieder geval de volgende elementen:
6. Een beschrijving van kwaliteiten van de fysieke leefomgeving;
7. Hoofdlijn van voorgenomen ontwikkeling van het grondgebied;
8. De hoofdzaken van het voor de fysieke leefomgeving integraal te voeren beleid.
9. Participatie bij de totstandkoming van de omgevingsvisie is verplicht, maar de methode en reikwijdte van de participatie is aan elke gemeente zelf.
10. Kostenverhaal: basis voor vragen financiële bijdrage in exploitatie-overeenkomst.

1.3 De omgevingsvisie van gemeente Opmeer

De omgevingsvisie van gemeente Opmeer is dus de langetermijnvisie voor de fysieke leefomgeving van gemeente Opmeer. In de omgevingsvisie kijkt de gemeente vooruit, namelijk naar het jaar 2040. De centrale vraag is ‘hoe willen wij dat gemeente Opmeer er in 2040 uit ziet?’.

De omgevingsvisie gaat over het gehele grondgebied van de gemeente Opmeer. Echter is het zeer gebruikelijk om in de omgevingsvisie ook uitspraken te doen over kleinere delen van de gemeente (gebiedsgerichte uitspraken) én over hoe samen te werken met de regio. De omgevingsvisie blijft echter alleen bindend voor de gemeente.

De omgevingsvisie is niet het enige beleidsdocument van gemeente Opmeer, maar heeft een plaats binnen het beleidshuis. De omgevingsvisie brengt het beleid over diverse onderwerpen zoals water, bodem, natuur en cultureel erfgoed samen en verbindt deze onderwerpen met elkaar. De omgevingsvisie is de overkoepelende visie in het ruimtelijk domein en bevat daarom alleen uitspraken op strategisch niveau. Verdere uitwerking vindt plaats in programma's of het omgevingsplan.

2 Aandachtspunten en wettelijke kaders

Wat zijn wettelijke vereisten van een omgevingsvisie? Welke thema's vormen voor nu de basis van het opstellen van de omgevingsvisie? In dit hoofdstuk wordt de koers uitgezet voor het verder opstellen van de omgevingsvisie voor de gemeente Opmeer

Thematische indeling en integraliteit

Een goede ordening van de omgevingsvisie is belangrijk. Het gebruiken van thematische hoofdstukken helpt hierbij. Het is echter ook belangrijk om in te zien dat er ook samenhang is tussen verschillende thema's gezien de integraliteit van de omgevingsvisie. De Toekomstvisie 2030 vormt de eerste basis voor het bepalen van thema's voor de omgevingsvisie. Voor het verder opstellen van de omgevingsvisie werken we met de volgende thema's.

- Vitale dorpen in een vitale gemeente: woningen, woningbouw, voorzieningenniveau (commercieel en maatschappelijk) en leefbaarheid.
- Een zorgzame veilige gemeenschap: veiligheid, zorg, cultuur, onderwijs en sport.
- Een duurzame toekomst: duurzaamheid, energietransitie, klimaatadaptatie, groen, bodem en milieu, water en bodemsturend.
- Een aantrekkelijk landschap en hoogwaardig erfgoed: (historisch) erfgoed, buitengebied, natuurgebieden, recreatie in het buitengebied.
- Bereikbaar Opmeer: (duurzame) mobiliteit, parkeren en bereikbaarheid.
- Economisch vitaal: bedrijvigheid, arbeidsmarkt, werkgelegenheid, recreatie/toerisme, detailhandel, horeca, centrum en agrariërs/ondernemers.

Het huidig beleid als basis en aanvullen met ontwikkelingen, ambities en opgaven

Bij een richtinggevende omgevingsvisie is het huidig beleid de basis, maar worden er ook nieuwe keuzes gemaakt (voor verdere toelichting zie paragraaf 3.1). De koers is om te gaan voor een richtinggevende Omgevingsvisie. Hierdoor kan de gemeente nieuwe ambities en opgaven benoemen. Voor deze verdere verdieping zijn ontwikkelingen, nieuwe beleidstukken en de huidige ambities relevant:

- In ontwikkeling zijnde beleidsdocumenten kunnen op twee manieren worden opgenomen: van documenten in een ver gevorderd stadium

kunnen de strategische lijnen worden opgenomen. Documenten in de beginfase kunnen agenderend opgenomen worden.

- Door de ambities naast de basis van de omgevingsvisie te leggen is het mogelijk om te controleren of de huidige ambities nog aansluiten op het beleid én of deze voldoende zijn opgenomen in het beleid.
- Door het opnemen van opgaven, is het mogelijk om een aanpak verder uit te werken in programma's en voorkom je tegenstrijdigheden.

Actieve communicatie met breed participatieproces

Door middel van actieve communicatie blijven inwoners op de hoogte van het proces rondom de omgevingsvisie. Een webpagina op de gemeentewebsite vormt de basis. Op deze pagina worden updates over het proces gegeven en worden participatiemomenten aangekondigd of teruggekoppeld. De participatie wordt opgedeeld in drie fases; ophalen en informeren, herkennen en toetsen, en de ter inzagelegging. Het is belangrijk om inwoners, stakeholders, ketenpartners, ambtenaren, het college en de raad in iedere fase te betrekken. De rol van alle betrokkenen verschilt per fase.

Borgen actualiteit

Met betrekking tot het dagvers houden van de omgevingsvisie is het goed om in de visie op te nemen om de hoeveel jaar het minimaal ge-evalueerd moet worden. Het advies is om de omgevingsvisie iedere 4 jaar volledig en integraal te evalueren en/of actualiseren. De actualisatie kan in de tussentijd ook op onderdelen geactualiseerd worden indien daar behoefte aan is.

Beleidshuis

Aandacht voor het beleidshuis is belangrijk. De omgevingsvisie beperkt zich tot uitspraken op strategisch niveau. De uitwerking op tactisch en operationeel niveau vinden plaats in de programma's en in het omgevingsplan. De samenhang dient te worden bewaakt.

Kostenverhaal

De omgevingsvisie bevat de hoofdlijnen rondom het regelen van het kostenverhaal en financiële bijdrage. Advies is om dit in het afsluitende hoofdstuk op te nemen.

Milieubeginselen

Milieubeginselen zijn wettelijke vereisten voor een omgevingsvisie omdat ze zorgen voor een duurzame en zorgvuldige omgang met de leef-omgeving. Door deze beginselen wettelijk te verankeren, wordt milieubescherming een vast onderdeel van beleid en besluitvorming. Bij milieubescherming geldt het voorzorgsbeginsel: mogelijke milieuschade moet zoveel mogelijk preventief worden voorkomen, ook bij wetenschappelijke onzekerheid. Advies is om de benoemde milieubeginselen in een aparte paragraaf in de omgevingsvisie op te nemen zodat wordt voldaan aan artikel 3.3 Omgevingswet.

Plan-M.E.R.

Uitgaande van een richtinggevende omgevingsvisie is het niet de verwachting dat er kaderstellende beslissingen (concrete projecten of locatierichte besluiten met milieugevolgen) worden genomen in de omgevingsvisie. Hierdoor wordt geadviseerd om voor de omgevingsvisie geen plan-m.e.r. procedure op te starten, maar deze uit te voeren bij de daadwerkelijke planontwikkeling.

Digitaal Stelsel Omgevingswet

Het is aan te raden om bij het opstellen van de omgevingsvisie alvast rekening te houden met de publicatie-eisen volgens de STOP/TPOD-standaard – de voorgeschreven, maar nog in ontwikkeling zijnde, technische structuur voor digitale bekendmaking onder de Omgevingswet. Als publicatie via STOP/TPOD (Standaard voor Officiële Publicaties / Toepassingsprofiel Omgevingsdocumenten) technisch niet haalbaar blijkt, kan als alternatief een pdf worden aangeleverd via het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).

Water en bodem sturend meenemen in ruimtelijke vertaling

Daarnaast is het belangrijk om water- en bodemsturend werken op te nemen in de omgevingsvisie én bij het opstellen van kaarten. Door de eigenschappen van bodem en water als uitgangspunt te nemen, wordt beter bepaald wat waar wél en niet mogelijk is. Zo voorkom je bijvoorbeeld bouwen op kwetsbare of laaggelegen gronden, en werk je aan een toekomstbestendige en klimaatbestendige inrichting van de ruimte.

3 Structuur omgevingsvisie

De omgevingsvisie is een vormvrij document. Dit betekent dat gemeenten zelf mogen bepalen hoe zij hun omgevingsvisie vormgeven en indelen. De omgevingsvisie geeft de integrale gemeentelijke visie op het ruimtelijke domein en omvat daardoor veel onderwerpen. Het is goed om voorafgaand aan het opstellen van de omgevingsvisie stil te staan bij de te maken keuzes voor structuur van de omgevingsvisie. Vragen die centraal staan zijn: welk detailniveau past bij gemeente Opmeer? Is een gebiedsgerichte uitwerking nodig of wenselijk? En hoe kunnen alle onderwerpen die aan bod komen in de omgevingsvisie op een goede manier geordend worden? We maken in dit stadium nog geen keuzes. In dit hoofdstuk schetsen we de mogelijkheden. De definitieve keuze maken we na de participatie en kijken wat passend is. We zetten een eerste koers uit voor de komende fase.

3.1 Detailniveau

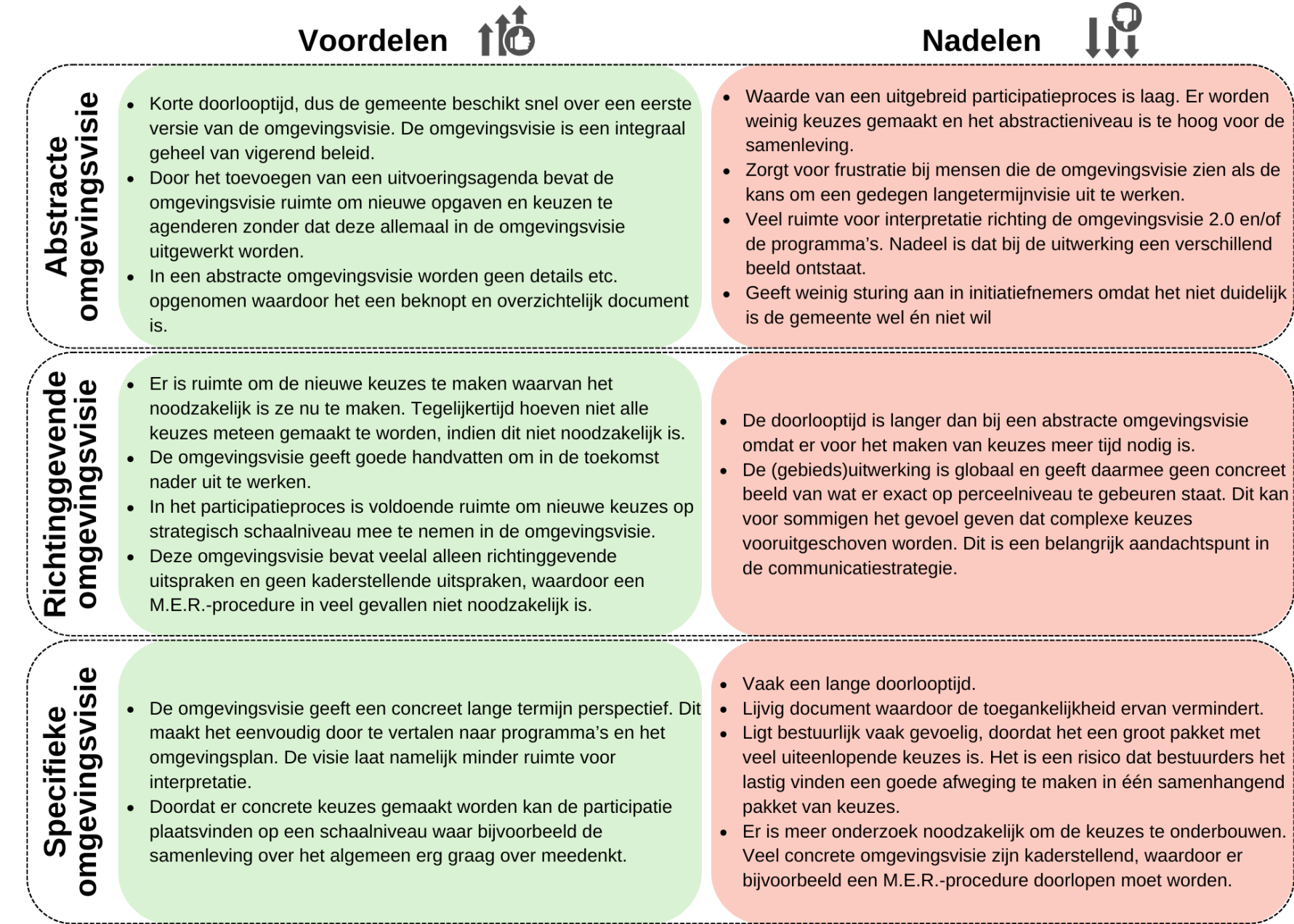
Het doel van een omgevingsvisie kan voor elke gemeente net anders zijn. Daarom is het goed om bij het bepalen van het abstractieniveau na te denken over:

- 1. Waarvoor wil je de omgevingsvisie gaan gebruiken?
- 2. Waarmee kan de omgevingsvisie helpen in het dagelijks werk?
- 3. Wat wil je met de omgevingsvisie bereiken?

In de basis bevat de omgevingsvisie de hoofdlijnen van het te volgen beleid en dit wordt verder uitgewerkt in programma's. Waar het onderscheid tussen een omgevingsvisie en de programma's ligt is niet eenduidig aan te geven. De sturingsfilosofie van de gemeenteraad is een belangrijk uitgangspunt hierbij. De omgevingsvisie is hét sturingsinstrument voor de gemeenteraad en de programma's van het college. Wanneer een gemeenteraad veel controle over het te volgen beleid naar zich toe wil trekken zal een gedetailleerde omgevingsvisie voor hen wenselijker zijn.

Het gekozen detailniveau heeft grote invloed op de toegankelijkheid van de omgevingsvisie. Hoe gedetailleerder, hoe uitgebreider het stuk wordt en dus hoe minder toegankelijk de omgevingsvisie is. Het is in de omgevingsvisie van belang de balans te vinden tussen ruimte laten voor toekomstige ontwikkelingen en het uitzetten van een duidelijke koers voor de gemeente. Een meer gedetailleerde uitwerking heeft een sturende werking op het omgevingsplan/afwijken van het omgevingsplan.

De keuze voor het gewenste detailniveau is belangrijk. De keuzes die later gemaakt moeten worden over deelgebieden en thema's hangt namelijk sterk samen met het gekozen detailniveau. Indien er gekozen wordt voor een concrete omgevingsvisie zal het noodzakelijk zijn overzichtelijke deelgebieden te hebben en zullen er meer thema's opgenomen worden. Hoewel er geen blauwdruk is, zijn er 3 soorten omgevingsvisies op basis van detailniveau te onderscheiden. In deze paragraaf worden voor- en nadelen van deze detailniveaus weergegeven. Het is belangrijk

Figuur 1: Afweging typen detailniveaus bij omgevingsvisies

te realiseren dat de drie hierna genoemde opties voorbeelden zijn en geen limitatieve lijst van keuzes.

1. Abstracte omgevingsvisie

De omgevingsvisie bevat alleen de strategische hoofdlijnen van het vigerend beleid (beleidsneutraal). De visie bestaat uit tekst, en eventueel infographics. Omdat er geen gebiedsuitwerking wordt gemaakt, bevat deze visie geen kaarten. Nieuwe opgaven en/of keuzes worden geagendeerd voor een omgevingsvisie 2.0 of programma's.

2. Richtinggevende omgevingsvisie

De omgevingsvisie is gebaseerd op vigerend beleid, maar maakt nieuwe keuzes/uitwerkingen mogelijk wanneer noodzakelijk. De belangrijke keuzes die gemaakt kunnen én moeten worden, worden opgenomen in de omgevingsvisie. De overige keuzes worden geagendeerd voor de omgevingsvisie 2.0 of programma's. Daarnaast bevat de visie een globale gebiedsuitwerking, bijvoorbeeld door iconen op de kaart.

3. Specifieke omgevingsvisie

De omgevingsvisie is een concrete uitwerking van nieuwe opgaven en er worden volop nieuwe keuzes gemaakt. De gebiedsuitwerking is gedetailleerd. De omgevingsvisie bevat daardoor een gedetailleerde kaarten set met een uitgebreid overzicht van de gemaakte keuzes.

3.2 Gebiedsgerichte uitwerking

Afhankelijk van het ambitieniveau van de gemeente moet er gekeken worden naar de gewenste gebiedsgerichte uitwerking. Er zijn meerdere opties.

1. **Geen gebiedsgerichte uitwerking:** De omgevingsvisie bevat uitspraken over wat de gemeente wil zijn in de toekomst, maar koppelt deze uitspraken niet aan specifieke locaties. Er wordt daarom ook geen kaartmateriaal gemaakt. De benoemde opgaven gaan over het

gehele grondgebied van de gemeente. Dit is vaak de keuze indien er wordt gekozen voor een abstracte omgevingsvisie.

2. **Gebiedsgerichte uitwerking op gemeentelijk niveau (gebiedsoverstijgend):** In tegenstelling tot de eerste optie, worden er bij deze optie wel locaties benoemd bij specifieke ambities en opgaven. Er wordt daardoor wel kaartmateriaal opgesteld. Dit betreft een kaart van de gehele gemeente, waarop (een selectie) van opgaven en ambities worden weergegeven. Een nadeel van deze uitwerking is dat er een beperkt aantal opgaven, keuzes en kansen opgenomen kunnen worden omdat de kaart anders te onoverzichtelijk wordt.
3. **Gebiedsgerichte uitwerking door middel van deelgebieden (gebiedsgericht):** Opgaven binnen de gemeente verschillen tussen de deelgebieden. In kernen spelen bijvoorbeeld andere opgaven dan in het buitengebied. In de deelgebiedskaarten wordt voor ieder deelgebied ingegaan op opgaven, keuzes en kansen. Bij dit type uitwerking wordt geadviseerd om ook één overkoepelende gemeente brede kaart op te stellen waar echt alleen de hoofdlijnen van de omgevingsvisie op zijn opgenomen.

Mogelijke indeling deelgebieden bij gebiedsgerichte uitwerking :

De gemeente Opmeer kent een divers landschap met betrekking tot de soorten bebouwingsclusters. Binnen de gemeente zijn acht kernen te definiëren: Opmeer, Hoogwoud, Spanbroek, Aartswoud, De Weere, Gouwe, Wadway en Zandwerven. Hierin zijn Opmeer, Hoogwoud en Spanbroek de drie hoofdkernen, die samen een compact cluster vormen. Daarnaast zijn binnen de gemeente verschillende bebouwingsclusters aan te wijzen, zoals De Kaag, Zomerdijk en Harderwijk. De gebiedsindeling met betrekking tot het bebouwd gebied biedt daarom een groot scala aan keuzes: Er kan gekeken worden naar gebiedsindelingen van de kernen en bebouwingsclusters op basis van functie, karakter, grootte en aanwezige voorzieningen.

Koers Opmeer

- Er wordt tijdens het opstellen van de omgevingsvisie in eerste instantie uitgegaan van het opstellen van een richtinggevende omgevingsvisie met een gebiedsgerichte uitwerking op gemeentelijk niveau. Voor de gebiedsgerichte uitwerking gaan we de komende fase (in samenspraak met College en Raad) een koers kiezen.

4 Evaluatie Toekomstvisie

De Toekomstvisie is samen met andere beleidsdocumenten een belangrijk onderdeel voor het opstellen van de Omgevingsvisie. In dit hoofdstuk evalueren we inhoudelijk de Toekomstvisie. Welke thema's zijn al goed meegenomen en welke verdienen nog extra aandacht in het uitwerken van de omgevingsvisie?

4.1 Evaluatie Toekomstvisie

De Toekomstvisie Opmeer 2030, getiteld "Thuis in Opmeer", schetst een toekomstbeeld waarin de gemeente zich ontwikkelt tot een plek waar iedereen zich thuis voelt. Deze visie is tot stand gekomen door intensieve samenwerking met inwoners, ondernemers, verenigingen en dorpsraden. Deze visie is vastgesteld in 2021. De Toekomstvisie is samen met andere beleidsdocumenten een belangrijk onderdeel voor het opstellen van de Omgevingsvisie.

4.1.1 Opgaven en trends in Toekomstvisie

Er worden diverse opgaven, trends en ontwikkelingen benoemd in de Toekomstvisie. Dit vormt de basis voor de kernambities.

Opgaven:

- **Wonen en vergrijzing:** De vraag naar woningen neemt toe, mede door vergrijzing en de behoefte aan verschillende woonvormen. Er zal voldoende passende woningbouw moeten plaatsvinden om aan de groeiende vraag te voldoen.
- **Zorg en welzijn:** De zorgvraag neemt toe door de vergrijzing en veranderende zorgbehoeften. Er is aandacht nodig voor het verbeteren van de zorginfrastructuur en het versterken van een zorgzame gemeenschap.
- **Bereikbaarheid en mobiliteit:** De infrastructuur moet worden aangepast aan de wensen van inwoners en bedrijven, inclusief duurzame mobiliteit en verbeterde bereikbaarheid van dorpen en steden.
- **Klimaatverandering en duurzaamheid:** Het aanpakken van de klimaatcrisis vereist zowel mitigatie (vermijden van schade) als adaptatie (aanpassen aan veranderingen), met een focus op duurzame energie, energie-efficiëntie en het behoud van groen en natuur.

Trends:

- **Digitalisering:** De digitale ontwikkelingen, zoals slimme technologieën en het verhogen van digitale connectiviteit, hebben impact op zowel het bedrijfsleven als het dagelijks leven van inwoners.
- **Verstedelijking:** De druk op stedelijke gebieden neemt toe, wat leidt tot een groeiende behoefte aan ruimte en een verschuiving van inwoners naar omliggende gemeenten zoals Opmeer.
- **Individualisering en gemeenschap:** Terwijl steeds meer mensen op zichzelf gericht zijn, is er een groeiende behoefte aan sterke gemeenschappen en samenwerkingsverbanden om sociale cohesie te bevorderen.
- **Verduurzaming van de economie:** Bedrijven en landbouw moeten zich aanpassen aan duurzamere productiemethoden, waarbij circulaire economie en energiebesparing centraal staan.
- **Innovaties in de landbouwsector:** De agrarische sector zal verder moderniseren, met gebruik van technologie om duurzamer te produceren en te reageren op de veranderende vraag naar voedsel en producten.
- **Groene energie en circulaire economie:** Er is een nadruk op het investeren in groene energieoplossingen en het sluiten van kringlopen in de economie, zoals hergebruik van materialen en energie-efficiëntie.
- **Toerisme en recreatie:** Kleinschalig, duurzaam toerisme en recreatie worden steeds belangrijker, waarbij Opmeer inspeelt op de behoefte aan ontspanning en natuurbeleving.

4.1.2 Toekomstvisie op hoofdlijnen

De Toekomstvisie is meegenomen in de beleidsanalyse. Per thema (paragrafen hoofdstuk 5) zijn de belangrijkste relevante uitgangspunten meegenomen uit de Toekomstvisie (zie hoofdstuk 5). De Toekomstvisie is op hoofdlijnen in onderstaande alinea geschetst:

De visie richt zich op vijf kernambities:

1. **Vitale dorpen in een vitale gemeenschap:** Het versterken van de levendigheid en samenhang binnen de dorpen, met aandacht voor voorzieningen en sociale verbinding.
2. **Een zorgzame gemeenschap:** Het bevorderen van een omgeving waarin zorg en welzijn centraal staan, met oog voor alle inwoners.
3. **Een duurzame toekomst:** Inzetten op milieuvriendelijke en toekomstbestendige ontwikkelingen, waaronder energietransitie en klimaatadaptatie.
4. **Een aantrekkelijk landschap:** Behoud en versterking van het groene en karakteristieke buitengebied, met respect voor natuur en cultuurhistorie.
5. **Een bereikbaar bestuur:** Streven naar een transparante en toegankelijke gemeentelijke organisatie die dicht bij de inwoners staat.

Deze ambities dienen als leidraad voor beleidsvorming en investeringen richting 2030, met als doel Opmeer verder te ontwikkelen tot een gemeente waar het goed wonen, werken, leven en recreëren is

4.1.3 Ambities uit de Toekomstvisie

Uit de Toekomstvisie Opmeer 2030 zijn verschillende ambities te herleiden die als fundament dienen voor de ontwikkeling van de gemeente:

1. **Samenhang:** Opmeer wil een hechte gemeenschap zijn waarin inwoners, ondernemers en verenigingen samenwerken en elkaar ondersteunen.
2. **Duurzaamheid:** Er is een sterke focus op milieubewuste keuzes, energietransitie en toekomstbestendig beleid om de gemeente leefbaar te houden voor toekomstige generaties.
3. **Leefbaarheid:** De gemeente streeft naar vitale dorpen met een goede bereikbaarheid (van voorzieningen), voldoende woonruimte en een prettige leefomgeving.

- 4. **Ondernemerschap:** Er wordt ruimte geboden voor economische groei, innovatie en agrarische ontwikkeling, waarbij lokale bedrijvigheid wordt gestimuleerd.
- 5. **Bereikbaarheid:** Zowel fysieke als digitale infrastructuur speelt een belangrijke rol in het verbinden van mensen en bedrijven binnen en buiten de gemeente.
- 6. **Cultuur en identiteit:** Er is aandacht voor het behouden en versterken van de lokale identiteit, cultuurhistorie en gemeenschapsgevoel.

4.1.4 Mogelijke strijdigheden Toekomstvisie en ander beleid

Er zijn geen strijdigheden geconstateerd wanneer de Toekomstvisie wordt vergeleken met het ander beleid. De Toekomstvisie is op hoofdlijnen. Er zijn wel een aantal verouderde uitspraken die niet meer relevant zijn voor nu.

4.1.5 Toekomstvisie, een goede basis

De Toekomstvisie vormt een goede basis en tevens vertrekpunt van het opstellen van de Omgevingsvisie. Toch zijn er aantal aandachtspunten relevant.

Abstractieniveau verschilt

De Toekomstvisie Opmeer 2030 dient als een vertrekpunt voor de omgevingsvisie, omdat deze vooral een inventarisatie is van de opgaven en wensen die binnen de gemeente leven, zonder deze direct te vertalen naar concrete beleidsdoelen. Het legt de basis door in kaart te brengen welke uitdagingen en kansen er zijn op het gebied van wonen, economie, duurzaamheid, leefbaarheid en sociale samenhang. De omgevingsvisie gaat een stap verder: hierin worden de ambities met de nadruk op de fysieke leefomgeving van de gemeente concreet vastgelegd. Waar de Toekomstvisie vooral een breed toekomstbeeld schetst en richting geeft, vormt de omgevingsvisie een integrale en uitvoerbare strategie waarin keuzes worden gemaakt en prioriteiten worden gesteld. Dit betekent dat in de omgevingsvisie niet alleen wordt beschreven waar Opmeer naartoe wil, maar ook hoe dit gerealiseerd gaat worden.

Kortom, de Toekomstvisie biedt inspiratie en richting, terwijl de omgevingsvisie de feitelijke leidraad vormt voor de ruimtelijke, economische en maatschappelijke ontwikkeling van de gemeente.

Thema’s onderbelicht

De Toekomstvisie is een integraal verhaal. Toch zijn er een aantal thema’s niet in de Toekomstvisie genoemd. Hiervoor dient extra aandacht te zijn tijdens het participatieproces. Dit zijn de volgende thema’s:

- Economie: het thema economie komt nauwelijks terug in de Toekomstvisie. Denk hierbij aan: centrumontwikkeling, werkgelegenheid, arbeidsmarkt, ontwikkeling en versterking bedrijventerreinen, recreatie en agrarische sector.
- Mobiliteit: Het thema mobiliteit wordt slechts een paar keer benoemd als haakje voor ‘vitale dorpen in een vitale gemeenschap’.
- Water en bodem: Er is in de Toekomstvisie geen invulling gegeven aan het principe Water en bodem sturend.

4.1.6 Gebruik van Toekomstvisie in de omgevingsvisie

De Toekomstvisie vormt het vertrekpunt en één van de rode draden van de omgevingsvisie. Dit document staat op een abstracter niveau en fungeert als een overkoepelende paraplu boven de omgevingsvisie, de visie op het sociaal domein en de visie op openbare orde. In de Toekomstvisie worden thema’s behandeld die ook relevant zijn voor de omgevingsvisie, maar met een bredere scope en een meer samenhangende benadering van alle opgaven. Daarnaast verschillen de tijdshorizonnen: de Toekomstvisie richt zich op 2030, terwijl de omgevingsvisie een andere termijn hanteert (2040) en actueel wordt gehouden. De thema’s uit de Toekomstvisie worden grotendeels overgenomen in de omgevingsvisie of als basis gebruikt. Vanuit deze Toekomstvisie zijn de thema’s vertaald naar de voorlopige thema-indeling van de omgevingsvisie, zoals weergegeven in de bijbehorende tabel. In de Toekomstvisie zijn ook ambities opgesteld voor het thema Bereikbaar bestuur. Dit thema is echter niet van toepassing voor de omgevingsvisie en wordt daarom niet opgenomen in de omgevingsvisie. Het is essentieel dat de

opgaven en kernambities uit de Toekomstvisie worden meegenomen in de omgevingsvisie. In hoofdstuk 5 wordt verder op de opgaven en ambities ingegaan.

Thema in Toekomstvisie	Voorgestelde thema in Omgevingsvisie (voorlopig)	Onderwerpen in Omgevingsvisie
Vitale dorpen	Vitale dorpen in een vitale gemeente	Woningen, doelgroepen, woningbouw en voorzieningenniveau (commercieel en maatschappelijk)
Zorgzame gemeenschap	Zorgzame en veilige gemeenschap	Veiligheid, zorg, cultuur, onderwijs en sport
Duurzame toekomst	Duurzame toekomst	Duurzaamheid, energietransitie, water en bodem sturend, klimaatadaptatie , bodem en milieu
Aantrekkelijk landschap	Een aantrekkelijk landschap en hoogwaardig erfgoed	(historisch) erfgoed, buitengebied, natuurgebieden en recreatie in het buitengebied.
Bereikbaar bestuur	N.v.t.	N.v.t.
Aanvullend thema Onderwerpen niet benoemd in Toekomstvisie	Economisch vitaal	Bedrijvigheid, werkgelegenheid, arbeidsmarkt, recreatie/toerisme, detailhandel, horeca, centrum en agrariërs/ondernemers
Aanvullend thema Onderwerpen niet benoemd in Toekomstvisie	Bereikbaar Opmeer	(duurzame) mobiliteit, parkeren en bereikbaarheid

5 Koers Opmeer ambities

In de gemeente Opmeer zijn meerdere uitdagingen en opgaven waar de gemeente de komende jaren mee aan de slag gaat. In dit hoofdstuk is een samenvatting weergegeven van het huidige beleid, die een eerste basis vormt voor het opstellen van de omgevingsvisie. Er wordt inzichtelijk gemaakt welke ambities de gemeente heeft, maar ook waarover nog keuzes gemaakt dienen te worden of waar nog extra aandacht nodig is voor wat betreft uitwerking. Kanttekening hierbij: dit is een eerste inventarisatie van ambities, het is dus geen concept Omgevingsvisie.

Leeswijzer hoofdstuk

Bij het opstellen van een nieuwe omgevingsvisie is het belangrijk om aandacht te hebben voor het huidige beleid, ambities en opgaven. De omgevingsvisie is immers nieuw, maar bouwt voort op de huidige basis. In paragraaf 5.1 worden de kernwaarden van Opmeer opgesomd. Deze zijn afkomstig uit het vigerende beleid, de ambtelijke sessie, de canvasstories en uit de ruimtelijke analyse. In paragraaf 5.1 wordt kort ingegaan op de kernwaarden. De koers voor Opmeer wordt in thema's in de paragrafen 5.2 t/m 5.7 uitgezet. Voor ieder thema is de volgende indeling aangehouden:

- **Welke opgaven zijn er?** Met deze opgaven zal de gemeente Opmeer de komende jaren aan de slag moeten. De opgaven zijn vaak vertrekpunten voor ambities. Het is belangrijk om bij het opstellen van de omgevingsvisie de opgaven in gedachte te houden, zodat in de omgevingsvisie gestuurd kan worden op een duurzame oplossing. Vaak leveren ambitie een bijdrage/oplossing voor de opgaven. De opgaven komen uit het beleid, de ambtelijke sessie en de canvasstories.
- **Welke ambities zijn er?** De ambities van de gemeente geven aan waar de gemeente over een aantal jaar wil staan. De ambities zijn belangrijke instrumenten om de koers te bepalen. De ambities zijn afkomstig uit het vigerende beleid van gemeente Opmeer.
- **Ruimtelijke analyse:** Vanuit de ruimtelijke analyse zijn een aantal bevindingen geconstateerd en kansen voor uitwerking in de omgevingsvisie.
- **Beleid:** In het lichtblauwe tekstkader wordt weergegeven welke beleidsstukken relevant zijn voor de omgevingsvisie. De ambities voor de koers van Opmeer zijn afkomstig uit deze beleidsstukken. Er zijn ook andere beleidsstukken geïnventariseerd, echter misten deze het juiste abstractieniveau, waren deze niet relevant voor de omgevingsvisie of waren deze stukken verouderd. Ook kan het zijn dat beleidsstukken wel zijn meegenomen voor de beleidsanalyse, maar

voor deze samenvattende koers het niet is opgenomen. Bij het opstellen van Ontwerp-OV wordt er per thema meer in detail een visie geschetst.

- **Waar is nog beleid voor of wat vraagt om extra uitwerking:** Tijdens het uitvoeren van de beleidsanalyse is geconstateerd dat er een aantal onderwerpen zijn waar nog onvoldoende beleid voor is momenteel. Ook zijn er tijdens de participatiesessies met college, raad en ketenpartners een aantal onderwerpen naar voren komen die aandacht vragen tijdens het opstellen van de omgevingsvisie. Hier dienen bijvoorbeeld nog keuzes gemaakt te worden of dit betreft onderwerpen die extra aandacht verdienen.

5.1 Kernwaarden van gemeente Opmeer

Opmeeders:

1. Opmeerse inwoners en de identiteit van Opmeer worden gekenmerkt door nuchterheid.
2. Inwoners hebben vaak een groot sociaal netwerk: “Ons kent ons”. De sociale cohesie is sterk.
3. Daarnaast hebben de inwoners een enorme doe-kracht en betrokkenheid
4. De inwoners zijn betrokken, actief en ondernemend, veel mensen zijn lid van een (inwoners)vereniging. Daarnaast dragen veel inwoners een steentje bij door zich in te zetten voor vrijwilligerswerk/mantelzorg. Ten opzichte van het landelijk gemiddelde heeft Opmeer veel vrijwilligers

Agrarisch karakter en natuurlijke omgeving

- Opmeer wordt gekenmerkt door de kleinschaligheid en het dorpse karakter.
- Opmeer heeft een agrarisch karakter met uitgestrekte weilanden, groene natuur en rust.
- Het landschap is gevormd door zeekleipolders, oude kreekrukken en historische dijken.
- Kenmerkende elementen zijn de slagenverkaveling en het open, kleinschalige landschap. Slagenverkaveling is een typerend verkavelingspatroon dat vooral voorkomt in veengebieden in Nederland. Het bestaat uit lange, smalle percelen die evenwijdig aan elkaar liggen en gescheiden worden door sloten.
- Opmeer draagt het kenmerkende beeld van een groene gemeente, met een open karakter.

Cultuurhistorie en geschiedenis Opmeer.

- Opmeer heeft een rijke cultuurhistorie, ontstaan door de drooglegging van meren en ontginning van veengebieden.

- Het aantrekkelijke landschap is misschien de grote aantrekkingskracht van Opmeer. De open lintdorpen, authentieke stolpboerderijen en molens: erfgoed om trots op te zijn.
- Het gebied heeft een hoge archeologische verwachtingswaarde door de langdurige bewoning en het unieke landschap.
- De stolpen en andere karakteristieke boerderijen worden gezien als waardevolle elementen die het culturele en historische verhaal van de gemeente vertellen.
- Het gebied heeft sterke verbindingen met de vroegere visserij, de walvisvaart en de landbouwgeschiedenis.

Centrale ligging in Noord-Holland en bereikbaarheid:

- Opmeer ligt centraal in Noord-Holland, wat het een strategische locatie maakt voor bewoners en bedrijven.
- Opmeer is centraal gelegen in de regio Westfriesland. Het is prachtig fietsen vanuit Opmeer door het West-Friese land naar de kustplaatsen en de kustlijnen aan de voormalige Zuiderzee en de Noordzee. Opmeer is een ideale uitvalsbasis voor vele ontdekkingen en uitstapjes. Zeker voor natuurliefhebbers, wandelaars en fietsers.

Ruimtelijke analyse

Opmeer ligt in Westfriesland. Het landschap van Westfriesland is sterk beïnvloed door de zee. De zee zette klei en zand af, waardoor er een nat gebied ontstond waar drasplanten konden groeien. Deze omstandigheden leidden tot een landschap bestaande uit een ondergrond van klei, met daarbovenop een veenlaag. In dit veenlandschap ontstonden veenriviertjes die het proces van zandafzetting voortzetten.

Rond de middeleeuwen begon het gebied te ontwateren door sloten te graven die parallel aan de veenriviertjes lagen. Hierdoor ontstond een proces van inklinking. De bodem van het landschap daalde, maar niet rond de ligging van de voormalige veenriviertjes. Dat was immers zand, deze gronden werden daardoor uiteindelijk de hoger gelegen gronden. Deze inversie van het landschap zorgde ervoor dat bewoning juist op de bedding van de voormalige veenkreken ging plaatsvinden.

De oudste linten ontstonden op de hogere gronden tussen de huidige dorpen Hoogwoud, Opmeer en Spanbroek. Langs de wegen die over de kreekrukken liepen werden stolpboerderijen gebouwd.

Om de wegen op de kreekrukken met elkaar te verbinden werden er op enkele plekken dwarswegen aangelegd. Langs de wegen op de kreekrukken werden steeds meer boerderijen gebouwd. Op sommige plekken ontstonden daardoor kernen, voornamelijk rond de kruispunten van wegen. In de loop der tijd groeiden de lintdorpen in de lengte.

In de tijd na de tweede wereldoorlog groeide de bevolking waardoor er veel behoefte was aan woningen. De hoofdkernen Hoogwoud, Opmeer en Spanbroek breidde flink uit. Dit keer werd de agrarische ruimte tussen de wegen volgebouwd en ontstonden er grote dorpen. De kleinere kernen (Aartswoud, De Weere, Gouwe en Zandwerven) bleef de groei binnen de structuur van het lint.

- Hoger gelegen kleigronden liggen als langgerekte structuren door het landschap.
- Bebouwing heeft zich in lintvorm rond deze structuren ontwikkelt.
- Om de linten met elkaar te verbinden werden er dwarswegen aangelegd.
- Groei van bebouwing ontwikkelde zich langs de linten en concentreerde zich rondom de kruispunten van wegen.

5.2 Vitale dorpen in een vitale gemeente

In deze paragraaf staan de strategische ambities uiteengezet ten aanzien van het thema vitale dorpen in een vitale gemeente. De volgende onderwerpen staan centraal in dit thema: woningen, woningbouw, voorzieningenniveau (commercieel en maatschappelijk) en leefbaarheid.

5.2.1 Welke opgaven spelen er?

- Woningtekort en beperkte doorstroming op de woningmarkt.
- Vergrijzing en tekort aan passende ouderenhuisvesting.
- Onvoldoende betaalbare woningen voor lage en middeninkomens.
- Duurzaamheidsopgave en klimaatbestendig bouwen.
- Wonen en zorg onvoldoende op elkaar afgestemd.
- Huisvesting voor speciale doelgroepen.
- Voorzieningen in kernen; clusteren of spreiden?

5.2.2 Wat zijn onze ambities?

Leefbaarheid en dorpsvoorzieningen versterken

- De regio Westfriesland streeft naar kwalitatieve ontwikkeling van de kleine kernen gericht op leefbaarheid, kwalitatieve behoefte, collectiviteit en sociale cohesie.
- We stimuleren ontmoeting door het faciliteren en ondersteunen van burgerinitiatieven, verenigingen en buurtactiviteiten. In iedere kern zijn er voorzieningen die de sociale cohesie in stand houden.
- Lokale voorzieningen zoals winkels, scholen en ontmoetingsplekken willen we behouden en waar nodig uitbreiden. We streven naar een passend voorzieningenniveau.
- Vanuit leefbaarheid en het voorzieningenniveau in kernen wordt bij ontwikkelingen integraal gekeken naar de voorzieningen. De kansen die er liggen om onderwijsvoorzieningen breder in te zetten voor de gemeenschap worden zoveel mogelijk benut.
- We investeren in groene en klimaatbestendige woonwijken.

Efficiënt ruimtegebruik en focus op inbreiding

- Efficiënt en spaarzaam met de ruimte omgaan is van groot belang. In de regio Westfriesland transformeren en bouwen we zoveel mogelijk in bestaand stedelijk gebied. Dit voorkomt bijvoorbeeld onnodige aantasting van het landelijke gebied.
- Meervoudig ruimtegebruik dient het uitgangspunt te zijn. Vanuit de regio Westfriesland bekijken we hoe functies slim kunnen worden gecombineerd.
- We zetten in op inbreiding waar mogelijk. We onderzoeken welke vormen van inbreiding passen bij onze gemeente.
- In de kern streven we naar de juiste balans tussen verdichting en de kwaliteit van de woon- en leefomgeving.

Woningbouwambitie: krachten bundelen met regio Westfriesland

- We werken samen met de gemeenten en woningcorporaties om woningbouw en voorzieningen op elkaar af te stemmen.
- Concreet dragen de gemeenten bij aan de gezamenlijke ambitie om vóór 2030 12.675 woningen te bouwen.

De juiste woningen op de juiste plek

- We zetten in op het stimuleren van woningbouw. Voor woningbouw geldt dat er prioriteit wordt gegeven aan woningbouw op vrijkomende locaties binnen het gebouwd gebied. We hebben een focus op het woningbouwgebied Hoogwoud-Oost en herontwikkeling van bestaande locaties. Mogelijkheden voor extra buiten stedelijke nieuwbouwlocaties worden verkend.
- We streven naar het bouwen van minimaal 750-900 nieuwe woningen bouwen in de periode 2023-2028. Minimaal 30% van de nieuwbouw dient bestemd te zijn voor sociale huurwoningen zodat er voldoende betaalbare woningen zijn voor mensen met een lager inkomen.
- We streven naar een passende huurwoningvoorraad met een flexibele schil.
- In de regionale woondeal van Westfriesland 2.0 is afgesproken 2/3^e van de nieuwbouw betaalbaar te realiseren. Dit betekent naast 30%

sociale huur dus nog tenminste 37% in de middenhuur en betaalbare koop (tot € 355.000), zodat er voldoende betaalbare woningen zijn voor mensen met een lager inkomen.

- We onderzoeken mogelijkheden om meer woonruimte te creëren, zoals splitsen van woningen binnen en buiten de bebouwde kom.

Extra aandacht voor speciale doelgroepen en ontmoeting

- We zetten in op het binden en behouden van jongeren en jonge gezinnen. Daarbij zien we ouderen ook als doelgroep waar extra aandacht voor nodig is. We hebben aandacht voor nieuwbouw en herontwikkeling van woningen die geschikt zijn voor ouderen. We zetten komende periode in op het realiseren van 150 extra seniorenwoningen.
- We stimuleren het opzetten van bijzondere woonconcepten waar senioren en jongeren elkaar ontmoeten. Hierbij investeren we in gemengde woonvormen waar jong en oud samen kunnen wonen, met veel ruimte voor ontmoeting en speciale faciliteiten voor senioren.
- We ondersteunen initiatieven zoals wooncirkels, hofjes en levensloopbestendige woningen.

Faciliteren van langer thuis blijven wonen

- We faciliteren aanpassingen aan woningen voor mensen met een zorgvraag.
- We investeren in woonvoorzieningen die ouderen helpen langer zelfstandig te wonen.

Verduurzamen van bestaande woningen

- We vinden het belangrijk om de woningvoorraad te verduurzamen, zodat we bijdragen aan een klimaatneutrale toekomst en het wooncomfort voor bewoners verbeteren. We stimuleren isolatiemaatregelen en verduurzaming via subsidies en gemeentelijke regelingen.
- We stellen eisen aan energie neutrale nieuwbouw via het Conve-nant Toekomstbestendig Bouwen.

Flexibele woonoplossingen voor speciale doelgroepen

- We willen flexwoningen inzetten voor een brede doelgroep als aanvulling op het woningbouwprogramma.

Beleid

Hieronder wordt het relevante beleid voor dit thema weergegeven. Gemeente Opmeer beschikt naast onderstaande documenten over nog meer documenten. Hieronder is alleen een overzicht van beleidsdocumenten opgenomen waarin ook een strategische lijn is uitgezet. Andere documenten zijn meegenomen in het uitzetten van deze strategische lijn.

Gebruikt voor koersdocument

- Toekomstvisie, 2021
- Woonvisie, 2023
- Regionaal afstemmingskader woningbouwplannen WF, 2024
- Beleidsregel kleinschalig wonen met zorg, 2020
- Structuurvisie, 2012
- Nota economische zaken, 2024
- Pact West-Friesland, 2020
- Coalitieakkoord Opmeer, 2022
- Huisvesting Arbeidsmigranten Opmeer, 2023
- Ruimtelijke Agenda Westfriesland, 2024

Waar is nog geen ambitie/beleid voor of is een aandachtspunt?

- Er is een wens voor ouderenbeleid: Ontwikkelen van integraal ouderenbeleid gericht op participatie en zelfredzaamheid.
- Er is geen duidelijke visie op het vraagstuk voorzieningen: Clustering of spreiding van voorzieningen (zowel maatschappelijk als commercieel)?
- Hoe om te gaan met lokale, agrarische en kleinschalige voorzieningen in het buitengebied met de kleine kernen? Voor clustering of spreiding van voorzieningen hebben we oog voor de verschillende soorten voorzieningen. Sommige zouden we kunnen clusteren, sommige willen we wellicht spreiden.
- Duidelijkheid over de mate van (haalbare) bereikbaarheid van zorgvoorzieningen, met o.a. een goed functionerend openbaar vervoernetwerk of andere passende vervoersmodaliteiten of alternatieve zorgarrangementen, afhankelijk van de vervoersafhankelijkheid.
- Van belang is om inzicht te hebben in de mogelijkheden om demografische ontwikkelingen duurzaam te sturen en om te anticiperen op demografische ontwikkelingen.
- Zijn er voldoende buurthuizen/jongerencentra in de gemeente Opmeer?
- Wat is de visie ten aanzien van huisvesting vluchtelingen en Oekraïners en andere specifieke doelgroepen?
- Er is een wens voor een lange termijn zorgvisie.
- Inzicht in de bijdrage van woningbouw aan de brede welvaart in de kernen.
- Inzicht in een goede balans tussen woningbouw en andere opgaven c.q. belangen.
- Er is weinig beleid m.b.t. het stimuleren van ontmoeting en het maatschappelijke vastgoed.
- Woningssplitsing wordt genoemd als instrument om het platteland vitaal te houden.
- Wat is de visie ten aanzien van hoogbouw? Er wordt benoemd om de mogelijkheden te verkennen van strategisch geplaatste en passende hoogbouw in de centrumgebieden.
- In hoeverre is het van belang om als gemeente Opmeer onderscheidend te zijn om vitaal te blijven?
- In welke delen wordt meer ingezet op de verbetering van kwaliteit dan op de uitbreiding van de voorraad woningen, bedrijven en voorzieningen.

5.3 Een zorgzame veilige gemeenschap

In deze paragraaf staan de strategische ambities uiteengezet ten aanzien van het thema zorgzame veilige gemeenschap. De volgende onderwerpen staan centraal in dit thema: veiligheid, milieuaspecten, gezonde leefomgeving, zorg, cultuur, verenigingsleven, onderwijs en sport.

5.3.1 Welke opgaven spelen er?

- Toenemende zorgvraag door vergrijzing.
- Toegankelijk houden van zorgvoorzieningen.
- Ondersteuning mantelzorgers en samenwerking tussen formele en informele zorg.
- Stimuleren van ontmoeten, sport en bewegen ter preventie van gezondheidsproblemen. Voorzien in ruimte voor gezamenlijke activiteiten; o.a. inrichting openbare ruimte speelt hierin een rol.
- Creëren van een gezonde en veilige leefomgeving
- Aanpakken milieuproblemen zoals luchtkwaliteit en geluidsoverlast.
- Bij clustering van voorzieningen in de grote kernen aandacht hebben voor een goede bereikbaarheid voor bewoners van kleine kernen en linten.

5.3.2 Wat zijn onze ambities?

Toegankelijke en toekomstbestendige zorg

- We werken aan een zorgvisie die richting geeft aan het leveren van kwalitatief goede zorg in de komende jaren.
- We bundelen krachten om zorgkosten beheersbaar te houden en regionale afstemming te versterken.
- We zorgen dat zorgvoorzieningen toegankelijk blijven o.a. met een goed functionerend openbaar vervoernetwerk.
- We bevorderen kennisdeling en netwerkvorming om mantelzorgers beter te ondersteunen in hun rol.
- We zetten in op sterke wijkvoorzieningen en stimuleren de inzet van vrijwilligers.
- We ondersteunen mantelzorgers en informele zorginitiatieven om mensen langer zelfstandig te laten wonen.

Bestaanszekerheid voor iedere inwoner

- We streven ernaar dat alle inwoners bestaanszekerheid hebben. Inwoners kunnen gezond, veilig en zelfstandig wonen en leven.
- We moedigen inwoners aan om actief deel te nemen aan de samenleving – via werk, opleiding, vrijwilligerswerk of andere vormen van betrokkenheid.
- We zetten ons in voor voldoende inkomen, betaalbare woningen en toegang tot zorg, onderwijs en werk voor alle inwoners.
- We zorgen voor een gezonde en veilige omgeving waarin kinderen zich kunnen ontwikkelen tot zelfstandige, veerkrachtige volwassenen.
- We helpen ouderen om actief, gezond en betrokken te blijven, om zo gezond en vitaal mogelijk ouder te worden.

Creëren van een veilige omgeving en aandacht voor externe veiligheid

- We werken aan bewustwording en de aanpak van georganiseerde en ondermijnende criminaliteit.
- We signaleren problemen vroegtijdig en zetten in op preventie om maatschappelijke problemen te voorkomen.
- Veiligheidsrisico's binnen de gemeentegrenzen worden zoveel mogelijk worden voorkomen. Tegelijkertijd waarborgen wij een aantrekkelijk ondernemersklimaat voor de lokale ondernemers.
- Bestaande milieubelastende activiteiten moeten waar mogelijk beperkt, verplaatst of beëindigd worden in risicoluw gebied. Uitbreiding van bestaande risicovolle bedrijven in het centrum en woonwijken wordt in beginsel niet toegestaan. Voor nieuwe milieubelastende activiteiten wordt gebiedsgericht beleid gevolgd.

Een gezonde groene leefomgeving

- We zorgen voor meer groen en gezonde omgevingen die het welzijn ondersteunen.

- We beperken gezondheidsrisico's door omgevingsfactoren. We voorkomen niet-aanvaardbare luchtvervuiling, geur- en geluidsoverlast en verbeteren de waterafvoer.
- We verhogen het bewustzijn over gezondheidsrisico's en verbeteren de voorzieningen, ook in landelijke gebieden.

Stimuleren van sport en beweging en verenigingsleven

- We stimuleren sport en beweging als onderdeel van een gezonde leefstijl en investeren in preventie en promoten een actieve leefstijl.
- We zetten in op een passend sportaanbod voor alle leeftijden. Daarbij zetten we sport in tegen eenzaamheid en voor mentale gezondheid, en pakken knelpunten in sportdeelname aan.
- Er is aandacht voor het behouden en versterken van sportverenigingen. Er is een breed aanbod sport.
- Er is extra aandacht aan wandel- en fietsroutes, om laagdrempelig bewegen te stimuleren.

Buitenruimte uitnodigend en beweegvriendelijk

- We moedigen bewegen, ontmoeten en spelen aan in de buitenruimte. We creëren aantrekkelijke en toegankelijke plekken voor Bewegen, Ontmoeten, Spelen en Sporten.
- We willen de buitenruimte, met name de groene gebieden, geschikt maken voor verschillende vormen van sociaal contact en recreatie, wat bijdraagt aan de gezondheid en het welzijn van onze bewoners.
- Wij realiseren sport- en speelvoorzieningen, zoals fitnessrekken en skatebanen, in groene gebieden, zodat deze multifunctionele plekken bijdragen aan zowel ontspanning als actieve recreatie.
- Steunplekken en routes verbinden BOSS-voorzieningen en zorgen voor veilige, toegankelijke verbindingen naar het buitengebied.
- In 2040 kunnen kinderen, jongeren, volwassenen, ouderen en inwoners met beperkingen volop genieten van de buitenruimte, met ruimte voor beweging, ontmoeting en gezondheid.
- De natuur is direct toegankelijk vanaf de voordeur en draagt bij aan fysieke en mentale gezondheid.

Inclusief en toegankelijk onderwijs

- We streven naar de ontwikkeling van (Integrale) Kindcentra of in ieder geval een aanbod voor peuters en Buitenschoolse opvang.
- We streven ernaar dat onderwijs zoveel mogelijk thuis nabij kan worden gevolgd door de kinderen in onze gemeente.
- In zowel Aartswoud als De Weere bevindt zich nu een school. Het is gezien het voorzieningenniveau wenselijk dat deze scholen behouden worden.
- We streven naar (waar mogelijk) meer inclusiviteit in het onderwijs. We kijken naar samenwerking met andere partners rondom het kind. Onze ambitie is dat alle kinderen optimale ontwikkelkansen hebben.

Waar is nog geen ambitie/beleid voor of is een aandachtspunt?

- Er is een wens voor ouderenbeleid: Ontwikkelen van integraal ouderenbeleid gericht op participatie en zelfredzaamheid.
- Er is geen duidelijke visie op het vraagstuk voorzieningen: Clustering of spreiding voor voorzieningen?
- Duidelijkheid over de mate van (haalbare) bereikbaarheid van zorgvoorzieningen, met o.a. een goed functionerend openbaar vervoernetwerk of andere passende vervoersmodaliteiten of alternatieve zorgarrangementen, afhankelijk van de vervoersafhankelijkheid.
- Er is een wens voor een lange termijn zorgvisie.
- Visie (ruimtelijk) op onderwijs. Wordt er gestreefd naar IKC's. Is het onderwijsaanbod voldoende? Moet dit behouden worden? etc.
- De impact van corona op sociale contacten en de behoefte aan laagdrempelige ontmoetingsplekken.
- Veranderende functies van kerken als sociaal-maatschappelijk aandachtspunt.
- Kleine verenigingen als essentieel voor sociale cohesie, met zorgen over voortbestaan door bezuinigingen.
- Bereikbaarheid van voorzieningen voor ouderen, met name voor De Weere en Aartswoud.
- Toegankelijkheid van maatschappelijke voorzieningen binnen 500 meter als onderdeel van een gezonde leefomgeving.
- Veiligheid in het verkeer, vooral in het buitengebied en op wegen zonder voetpaden (zoals de Koningspade).

Beleid

Hieronder wordt het relevante beleid voor dit thema weergegeven. Gemeente Opmeer beschikt naast onderstaande documenten over nog meer documenten. Hieronder is alleen een overzicht van beleidsdocumenten opgenomen waarin ook een strategische lijn is uitgezet. Andere documenten zijn meegenomen in het uitzetten van deze strategische lijn.

Gebruikt voor koersdocument

- Toekomstvisie, 2021
- Integraal Veiligheidsplan, 2023
- Pact West-Friesland, 2020
- Uitvoeringsagenda Gezond en Actief Leven Akkoord, 2024
- Nota sociaal domein, 2023
- Structuurvisie (minimaal), 2012
- Handreiking bluswatervoorziening en bereikbaarheid, 2021 (minimaal)
- Beleidsplan openbare verlichting, 2024 (minimaal)
- Programma stedelijk water en riolering, 2021 (minimaal)
- Gezonde leefomgeving en kwetsbaarheid Noord-Holland Noord: een ruimtelijke analyse, rijksinstituut voor volksgezondheid en milieu, 2024

5.4 Een duurzame toekomst

In deze paragraaf staan de strategische ambities uiteengezet ten aanzien van het thema duurzame toekomst. De volgende onderwerpen staan centraal in dit thema: duurzaamheid, energietransitie, klimaatadaptatie, groen, bodem en milieu, water en bodemsturend.

5.4.1 Welke opgaven spelen er?

- Klimaatverandering: meer wateroverlast, hittestress, droogte, druk op biodiversiteit, etc. Gebied waarin de gemeente Opmeer ligt, krijgt te maken met wateroverlast bij extreme regenval en watertekorten bij extreme droogte.
- Klimaatadaptatie
- Financiële haalbaarheid en draagvlak bij inwoners en bedrijven.
- Infrastructuurknelpunten.
- Energietransitie en netcongestie
- Landelijk vastgelegd: in 2050 moet de energievoorziening bijna helemaal duurzaam en CO₂ neutraal zijn.
- Er treedt verzilting op in de kuststreek van Noord-Holland; met als gevolg verziltingsdruk in Westfriesland.
- Nederland wil in 2050 een circulaire economie hebben.

5.4.2 Wat zijn onze ambities?

Duurzaamheid en klimaatbestendig

- Voor 2050 wordt de gemeente klimaatbestendig en waterrobuust gemaakt, met aanpassingen in de openbare ruimte en gebouwen om ons voor te bereiden op de gevolgen van klimaatverandering.
- Nieuwe woonwijken worden klimaatbestendig ingericht en bestaande wijken krijgen een klimaatbestendige herinrichting.
- Circulair ondernemen wordt gestimuleerd.
- Alle nieuwbouw voldoet aan de eisen van duurzaamheid, energie-efficiëntie en klimaatbestendigheid, conform het Convenant Toekomstbestendig Bouwen.
- Inwoners ontvangen ondersteuning bij het verduurzamen van hun woningen en bedrijfspanden.

- CO₂-uitstoot wordt actief verminderd door verschillende initiatieven en maatregelen.
- Er wordt ingezet op het reduceren van vervoersbewegingen, met nadruk op de elektrificatie van voertuigen, uitbreiding van laadinfrastructuur en bevordering van deelmobiliteit.
- In onze plannen voor het beheer van de openbare ruimte houden we rekening met de veranderende klimaatomstandigheden, waarbij flexibiliteit en duurzame oplossingen centraal staan.
- We streven naar duurzame en toekomstbestendige onderhuisvesting. Hierdoor ontstaat voor de kinderen en professionals een gezonde en fijne werkomgeving.

Samenwerking voor gezamenlijke aanpak

- Circulair Westfriesland is een samenwerking van regionale overheden, ondernemers en partners met als doel ketensamenwerking te stimuleren voor het sluiten van materiaal- en grondstofketens; We stimuleren samenwerking met verschillende disciplines, zoals waterschappen, groenbedrijven en bouwbedrijven, om zo duurzame en klimaatbestendige oplossingen te realiseren.
- We werken samen met het Hoogheemraadschap om waterbergingsgebieden te creëren die ook natuur- en recreatiefuncties vervullen.

Waterrobuustheid en waterbeheer:

- In 2050 is de gemeente volledig klimaatbestendig en waterrobuust, met de ruimtelijke planning rekening houdend met extreme weersomstandigheden.
- Risico's van overstroming, wateroverlast, bodemdaling en drinkwaterbeschikbaarheid worden meegenomen bij de locatiekeuze voor woningbouw.
- Kwetsbare infrastructuren met een hoog risico op waterschade krijgen extra bescherming.
- Het hoofdwatersysteem wordt weerbaar gemaakt tegen droogte, en er worden extra waterbergingen gerealiseerd als buffer tegen watertekorten.

- De toenemende druk op de ondergrond door de energietransitie wordt meegenomen bij rioolaanleg en -vervanging.
- De kwaliteit van het stads- en dorpswater wordt gegarandeerd voor een aantrekkelijke en gezonde regio.
- We hebben oog voor voldoende waterberging, en op de juiste plek.
- Het aanleggen van wadi's en het beperken van verharding zijn belangrijke maatregelen waar wij ons op richten om de waterafvoer te verbeteren en onze groene ruimten beter bestand te maken tegen extreme weersomstandigheden.

Een groene gemeente met aandacht voor biodiversiteit

- We stellen een SMP (Soorten Management Plan) op om diersoorten beter te beschermen.
- Biodiversiteit, gezondheid, klimaatadaptatie en duurzaamheid worden gestimuleerd door voldoende kwalitatief groen aan te leggen in de gemeente.
- Initiatieven die meer groen realiseren, worden actief aangemoedigd.
- De openbare ruimte levert een substantiële bijdrage aan een gezonde en leefbare woon- en werkomgeving, die bewoners met elkaar verbindt.
- Aaneengesloten groengebieden worden gerealiseerd om de natuur- en belevingswaarde te verhogen.
- Er wordt aandacht besteed aan een gezonde bodem en de instandhouding van natuurlijke leefomgevingen wordt gewaarborgd.
- Groenaanleg wordt gefaciliteerd door de juiste soorten op de juiste plaats aan te planten, en er wordt meer groen in de directe woonomgeving gecreëerd.
- De buitenruimte en groene omgevingen worden geschikt gemaakt om bij te dragen aan de gezondheidsaspecten van onze inwoners, zoals lichaamsfuncties, zingeving en de kwaliteit van leven.

Energie

- Onze primaire ambitie is om in 2040 aardgasvrij te zijn. Het bredere doel is energieneutraal in 2040, met als langetermijndoel klimaat-neutraal in 2040 en volledig klimaatbestendig in 2050.
- We waarborgen de vrijheid van onze inwoners om hun eigen warmteoplossingen te kiezen wanneer aardgas niet meer wordt geleverd, binnen de grenzen van wat technisch en maatschappelijk haalbaar is.
- Wij dragen bij aan de nationale doelstelling van 35 TWh hernieuwbare elektriciteit op land in 2030 en ondersteunen de opwekking van 3,6 TWh zonne- en windenergie in Noord-Holland Noord, met uitzondering van de realisatie van windturbines in Opmeer.

Ruimtelijke analyse

In de gemeente liggen een aantal natuurgebieden die onderdeel zijn van Natuur Netwerk Nederland. Echter zijn deze gebieden niet met elkaar verbonden en liggen ze verspreid door de gemeente heen.

Bijna de gehele gemeente is aangemerkt als weidevogelgebied. Dat wil zeggen dat er beperkende regels zijn op het gebied van bouwen of het aanplanten van bomen ten behoeve van het leefgebied van weidevogels. Tussen Gouwe, Aartswoud en De Weere ligt ook een ecologisch stiltegebied waar provinciale beperkingen bestaan op het gebied van lawaaiige functies. De provincie legt de aanwijzingsbevoegdheid stiltegebied en handhaving (m.u.v. de NNN-gebieden) bij de gemeenten.

- Natuurgebieden in de gemeente zijn versnipperd en niet met elkaar verbonden.
- Bijna de hele gemeente is open weidevogelgebied.
- Rondom de hoofdkernen gelden minder beperkingen vanuit ecologisch oogpunt.

Beleid

Hieronder wordt het relevante beleid voor dit thema weergegeven. Gemeente Opmeer beschikt naast onderstaande documenten over nog meer documenten. Hieronder is alleen een overzicht van beleidsdocumenten opgenomen waarin ook een strategische lijn is uitgezet. Andere documenten zijn meegenomen in het uitzetten van deze strategische lijn.

Gebruikt voor koersdocument

- Toekomstvisie Opmeer, 2021
- Uitvoeringsprogramma Energieneutraal Westfriesland, 2021
- Groenbeleidsplan 2025-2034
- Transitievisie Warmte Opmeer 'Onderweg naar een aardgasvrij Opmeer', 2021
- Programma Stedelijk Water en Riolering 2022-2027, 2021
- Structuurvisie gemeente Opmeer, 2012
- Beleidskader wind-, en zonne-energie, 2023
- Regionale Energietransitie 1.0 NHN, 2021
- Pact West-Friesland, 2020
- Convenant Toekomstbestending bouwen, 2024
- Concept programma externe veiligheid, 2024

Waar is nog geen ambitie/beleid voor of is een aandachtspunt?

- Gemeente Opmeer verkent momenteel de mogelijkheden voor een SMR.
- Er liggen kansen om de ambities met betrekking tot hittestress, circulariteit, wateroverlast, (drink)waterkwaliteit (verzilting) en droogte beter te formuleren.
- Netcongestie wordt gezien als belangrijke regionale en landelijke opgave.
- Er wordt aandacht gevraagd voor de relatie tussen werkgelegenheid en beschikbaarheid van stroom en water.
- Wat is de ruimtelijke impact van windmolens en kernenergie. Zonneparken worden niet meer toegestaan in Opmeer. Wat is de ambitie?
- Er wordt aandacht gevraagd voor het belang van stiltegebieden en behoud ervan.
- Het is van belang om rekening te houden met bodem bij locatiekeuzes voor energieopwekking.
- Kansen voor circulaire landbouw worden benoemd.
- Er is aandacht voor waterpeilen bij nieuwe ontwikkelingen.
- Inzicht in kansen voor meervoudig grondgebruik, bijvoorbeeld door functiemenging, ontbreken.

5.5 Een aantrekkelijk landschap en hoogwaardig erfgoed

In deze paragraaf staan de strategische ambities uiteengezet ten aanzien van het thema Een aantrekkelijk landschap en hoogwaardig erfgoed. De volgende onderwerpen staan centraal in dit thema: landbouw, (cultureel) erfgoed, buitengebied, natuurgebieden, recreatie in het buitengebied.

5.5.1 Welke opgaven spelen er?

- Behoud van het karakteristieke landschap met linten en doorkijken over het open landschap.
- Er treedt verzilting op in de kuststreek van Noord-Holland; met als gevolg verziltingsdruk in Westfriesland.
- Behouden en ontwikkelen van agrarische vormen die passen bij gemeente Opmeer.
- Faciliteren van agrariërs in het kader van verduurzaming en biodiversiteit.
- Er ligt een opgave om de beleefbaarheid en de bewustwording van het landschap en het erfgoed te vergroten.
- Afweging landschap of woningbouw en bedrijvigheid.
- Het combineren van de recreatieve routes door de gemeente met het NNN-gebied.
- Het behouden van de landelijke doorkijken tussen de huizen en boerderijen in het lint.
- Het ministerie van Defensie heeft het buitengebied van Opmeer aangewezen als mogelijk laagvlieggebied. Dit is onderdeel van het Nationaal Programma voor Defensie, dat gericht is op het creëren van meer ruimte voor militaire activiteiten. Heeft effect op buitengebied
- Om het elektriciteitsnet in Noord-Holland Noord te versterken en de energietransitie te ondersteunen, is TenneT bezig met de uitbreiding van het hoogspanningsnet. Een hoogspanningstracé op of nabij het grondgebied van gemeente Opmeer heeft effect op buitengebied.

5.5.2 Wat zijn onze ambities?

Cultuurhistorisch erfgoed als identiteitsdrager

- We hechten veel waarde aan het behoud en onderhoud van ons erfgoed, waaronder de iconische stolpboerderijen en lintdorpen, die een belangrijk onderdeel van ons landschap vormen.
- Het behoud van erfgoed gaat verder dan alleen het conserveren van gebouwen; wij zetten ons ook in voor het versterken van de maatschappelijke rol van deze elementen, door bijvoorbeeld het verhaal van ons landschap te vertellen.
- Wij zien het beschermen van cultuurhistorische landschappen en het behouden van oude structuren, zoals wegen en watergangen, als essentieel voor de identiteit van onze regio.
- Nieuwe ontwikkelingen binnen onze gemeente stemmen wij zorgvuldig af op het behoud van deze historische elementen, zodat de geschiedenis van Opmeer bewaard blijft voor toekomstige generaties.

Hoogwaardig groen en landschap

- We willen ons kenmerkende open en groene landschap behouden en versterken, waarbij groen een centrale rol speelt in de kwaliteit van onze leefomgeving.
- We zetten ons actief in voor het beschermen van natuurgebieden en het verbeteren van recreatiemogelijkheden binnen deze gebieden.
- Ons groenbeheer heeft als doel niet alleen de esthetische waarde van de openbare ruimte te verbeteren, maar ook bij te dragen aan een gezonde en leefbare woonomgeving voor onze bewoners.

Biodiversiteit en natuurverbindingen versterken

- We zetten ons in voor het creëren van grote, aaneengeschakelde natuurgebieden die ecologisch stabiel zijn en die biodiversiteit bevorderen.
- Naast het behoud van natuurgebieden werken we ook aan natuurvriendelijke randen langs akkers en wegen, die bijdragen aan het verbeteren van de lokale flora en fauna.

- We schenken speciale aandacht aan het behouden van een gezonde bodem en goede waterkwaliteit en -kwantiteit, wat wij cruciaal achten voor het in stand houden van biodiversiteit en een vitale natuurlijke omgeving.

Hoogwaardige natuurontwikkeling

- We zetten ons in voor de uitbreiding van natuurgebieden, zodat deze gebieden ecologisch sterker worden en bijdragen aan de bredere natuuropgave in de regio.
- Natuurinclusief ontwerpen stimuleren wij, met als doel om nieuwe woongebieden en stadsranden te integreren met de natuur, waardoor deze gebieden aantrekkelijker en ecologisch duurzamer worden.
- Het verbeteren van de ecologische kwaliteit van bestaande natuurgebieden, zoals het versterken van natuurverbindingen, heeft voor ons prioriteit om de biodiversiteit te bevorderen.

Recreatie in samenhang met natuur en landschap

- We richten ons op het versterken van recreatiemogelijkheden door natuur toegankelijk te maken voor onze bewoners en bezoekers, zonder afbreuk te doen aan de ecologische waarde.
- We investeren in het optimaliseren van wandel- en fietsroutes, zodat het buitengebied beter toegankelijk wordt met meer mogelijkheden voor recreatie en natuurgebieden beleefbaar worden.
- Daarnaast promoten wij onze regio als toeristische bestemming door de unieke natuur en het landschap te benutten en de recreatieve kernkwaliteiten verder te versterken.

Linten in het buitengebied beschermen

- In de lintbebouwing van onze gemeente worden nieuwe ontwikkelingen zoveel mogelijk beperkt, met uitzondering van kleinschalige initiatieven die bijdragen aan de verbetering van de kwaliteit van het landschap, zoals het herbestemmen van agrarische bedrijfsgebouwen.

- Het behoud van de openheid en het karakter van de lintbebouwing is voor ons essentieel, waarbij wij de nadruk leggen op het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit zonder het landschap te verstoren.

Ruimtelijke analyse

De oudste linten zijn ontstaan op de hogere gronden tussen de huidige dorpen Hoogwoud, Opmeer en Spanbroek. Langs de wegen die over de kreekrukken liepen werden stolpboerderijen gebouwd. Om de wegen op de kreekrukken met elkaar te verbinden werden er op enkele plekken dwarswegen aangelegd. Langs de wegen op de kreekrukken werden steeds meer boerderijen gebouwd. Op sommige plekken ontstonden daardoor kernen, voornamelijk rond de kruispunten van wegen. In de loop der tijd groeiden de lintdorpen in de lengte.

De historische ontwikkeling langs de wegen op de kreekrukken is tegenwoordig goed te herkennen en kan gekenmerkt worden als historische stolpstructuur. Langs deze stolpstructuren zijn de meeste rijksmonumenten te vinden (Opmeer heeft geen gemeentelijke monumenten) en het merendeel daarvan zijn stolpboerderijen. Tussen de stolplinten ligt het open landschap wat vrijwel geheel vrij is van obstakels waardoor het weidse karakter voelbaar is.

- Stolpstructuren liggen als gebogen lijnen in het open landschap en volgen de hoger gelegen kreekrukken.
- Rechte dwarswegen verbinden de stolpstructuren.
- (Voormalige) dorpskernen liggen op de kruispunten van wegen.
- Hoogwoud, Opmeer en Spanbroek zijn van oudsher de belangrijkste kernen.
- De bebouwing concentreert zich rond de stolpstructuren.
- Openheid van het landschap wordt benadrukt tussen de stolpstructuren.

Beleid

Hieronder wordt het relevante beleid voor dit thema weergegeven.

Gemeente Opmeer beschikt naast onderstaande documenten over nog meer documenten. Hieronder is alleen een overzicht van beleidsdocumenten opgenomen waarin ook een strategische lijn is uitgezet. Andere documenten zijn meegenomen in het uitzetten van deze strategische lijn.

Gebruikt voor koersdocument

- Toekomstvisie Opmeer, 2021
- Structuurvisie gemeente Opmeer, 2012
- Nota economische zaken, 2024
- Groenbeleidsplan 2025-2034, 2023
- Natuur- en recreatieplan West-Friesland, 2016
- Startnotitie Provinciaal Programma Landelijk Gebied – Buitengewoon Nord-Holland, 2023
- Bijzonder Provinciaal Landschap, provincie Noord-Holland, 2020
- Ruimtelijke Agenda Westfriesland, 2024

Waar is nog geen ambitie/beleid voor of is een aandachtspunt?

- Er wordt een kerkenvisie opgesteld voor de visie ten aanzien van kerken in Opmeer.
- Er is geen visie op onderdelen ten aanzien van klimaatadaptatie (denk aan hittestress).
- Er is aandacht voor cultuurhistorische waarden, o.a. via kaarten (stolpenkaart, kerkenvisie).
- Het verenigingsleven opnemen als onderdeel van culturele identiteit.
- Hoe kunnen we omgaan met woningbouw maar toch een aantrekkelijk landschap behouden? Kiezen we voor een compact kerngebied of in alle woonkernen een straatje erbij?
- We werken aan een visie Recreatie en toerisme; van belang is om inzicht te krijgen in de recreatievraag vanuit onderscheidenlijk de regio NHN én de gemeente en in samenhang daarmee de economische spin-off voor de gemeente.
- Aandacht voor de relatie tussen recreatie en het landschap. Koppelkansen benutten.
- We zien het belang van wandelroutes in ons buitengebied en tussen de kernen, zowel formeel als informeel.
- Aandacht voor het Bijzonder Provinciaal Landschap, hoe gaan we hiermee om en wat kan er nog wel?
- Inzicht in kansen voor meervoudig grondgebruik: We zien koppelkansen tussen agrariërs en de natuur. Vanuit vroeger was de boer en de natuur één. Deze kwaliteiten en kansen moeten we benutten.

5.6 Bereikbaar Opmeer

- *In deze paragraaf staan de strategische ambities uiteengezet ten aanzien van het thema Bereikbaar Opmeer. De volgende onderwerpen staan centraal in dit thema: (duurzame) mobiliteit, parkeren en bereikbaarheid.*

5.6.1 Welke opgaven spelen er?

- Leefbaarheid vs. bereikbaarheid: het vinden van een balans tussen verkeersveiligheid en doorstroming van verkeer.
- Duurzaamheid: verminderen van de klimaat- en gezondheidseffecten van mobiliteit, met focus op CO₂-reductie en duurzame vervoersoplossingen.
- Integrale benadering van thema's zoals leefbaarheid, duurzaamheid en gezondheid in lijn met de Omgevingswet.
- Anticiperen op de opkomst van elektrisch vervoer, groeiend fietsgebruik en de rol van smart mobility in het verbeteren van bereikbaarheid.
- Parkeerdruk in bepaalde gebieden.
- Verbeteren van openbaar vervoer.
- Inzet op voetgangersvriendelijke zones.
- Toegankelijkheid verbeteren voor minder valide.
- Drukke Herenweg-Middelweg
- Er zijn uitdagingen met de bereikbaarheid van de verschillende kernen binnen de gemeente, waarvoor verbetering van de infrastructuur nodig is.

5.6.2 Wat zijn onze ambities?

Verkeersveiligheid en verkeersdrukke aanpak

- We stimuleren duurzaam woon-werkverkeer en thuiswerken om de verkeersdrukke te verlagen.
- We zetten in op het verbeteren van de verkeersveiligheid voor maatregelen zoals wegomleggingen, verkeersregulering en verbetering van kruisingen.

- Het streven is om in 2050 0 verkeersslachtoffers te hebben, met bijzondere focus op de veiligheid van fietspaden en de doorstroming in dichtbevolkte gebieden.

Bereikbaarheid openbaar vervoer verbeteren

- We zetten in op het verbeteren van het duurzame openbaar vervoer en de provincie wordt gestimuleerd om de bereikbaarheid van Opmeer te verbeteren.
- Het openbaar vervoernetwerk wordt zo ingericht dat het passend is voor woningbouw, de energietransitie en andere beleidsdomeinen.
- Er wordt een multimodale netwerkstudie uitgevoerd en een hubstrategie ontwikkeld om het openbaar vervoer te versterken.
- We zetten regionaal in op het goed verbinden van de gebieden buiten de Westfriese lijn, met openbaar vervoerknooppunten via snelle fietsverbindingen, zodat alle kernen binnen 15 minuten fietsen van een knooppunt bereikbaar zijn.

Fietsgebruik bevorderen

- We hebben aandacht voor de fietsinfrastructuur, inclusief nieuwe verbindingen en onderhoud.
- Er wordt gestimuleerd dat het fiets parkeren verbeterd wordt bij nieuwbouwprojecten en herontwikkelingen.
- Duurzame mobiliteit wordt bevorderd, met als ambitie een groei van 20% meer fietskilometers in 2027 ten opzichte van 2017.
- Vanuit de regio is er aandacht voor regionale doorfietsroutes, met bijzondere aandacht voor de verkeersveiligheid van schoolroutes.

Parkeerbeleid en infrastructuur

- Er wordt gestreefd naar de handhaving en monitoring van het parkeerbeleid, met als doel parkeeroverlast in de openbare ruimte te voorkomen.
- Parkeernormen worden vastgesteld per type gebouw of bestemming, zodat de verwachte parkeerbehoefte wordt opgevangen.

- We zetten ons als gemeente in voor een slimme, schone en veilige mobiliteit, met als doel de CO₂-uitstoot door mobiliteit met 55% te reduceren in 2030.

Duurzame mobiliteit stimuleren

- Er wordt actief steun verleend aan initiatieven voor elektrisch openbaar vervoer en de verduurzaming van gemeentelijke voertuigen.
- Het aantal laadpunten voor elektrische voertuigen en fietsen wordt uitgebreid.
- Vraagafhankelijk vervoer, zoals Mobility as a Service, wordt gestimuleerd.
- Tegen 2030 wordt er gestreefd naar voldoende laadpunten voor elektrische voertuigen en fietsen.

Regionale samenwerking voor bereikbaarheid

- Er wordt samengewerkt met de 7 West-Friese gemeenten om knelpunten in mobiliteit en bereikbaarheid op te lossen.
- Er wordt verkeerskundig samengewerkt met de regio, met de verdeling van taken voor effectieve mobiliteitsoplossingen.
- Het streven is naar een gezonde, bereikbare en duurzame regio door de versnelling van woningbouw en verbetering van de bereikbaarheid.

Ruimtelijke analyse

Tussen de verschillende kernen liggen polderwegen, die voornamelijk ingericht zijn voor autoverkeer. De ligging van deze wegen zijn door de historie van het gebied bepaald en vormen een uitgebreid netwerk van auto-infrastructuur door de gemeente. Hierdoor verplaats je je makkelijk met de auto tussen de dorpen, maar is er ook veel ruimte voor sluipverkeer. Daarnaast zijn deze wegen niet optimaal voor fietsverkeer en zijn er weinig alternatieve wegen voor langzaam verkeer.

Er is één centrale uitvalsweg die de hoofdkern van de gemeente direct verbindt met de regio. De N241 loopt dwars door Opmeer/Spanbroek. Deze weg is recentelijk heringericht voor de veiligheid en doorstroming. Van belang is aandacht voor de gevolgen van gebiedsontwikkeling op verkeersafwikkeling op de andere uitvalswegen.

De dichtheid van bushaltes in Hoogwoud en Opmeer/Spanbroek is ook zodanig hoog dat er altijd een bushalte in de buurt te vinden is.

Hoogwoud en Opmeer hebben een directe verbinding met de treinstations van resp. Obdam en Hoorn. Daarmee is de hoofdkern, op het gebied van lijnvoering, goed verbonden met de buitenwereld. Aartswoud heeft een OV-verbinding met de hoofdkern (halte Schoolstraat). Aartswoud en De Weere worden ontsloten via een buslijn naar de hub Abbekerk Busstation, waar kan worden overgestapt op de bus naar Hoorn. Qua frequentie is het openbaar vervoer matig.

- Langzaam verkeer moet vrijwel altijd gebruik maken van de rijbaan vanwege een gebrek aan aaneengesloten fiets- en wandelroutes.
- Veel mogelijke sluiproutes door de kernen.
- N241 is de enige hoofdverbinding van de gemeente.
- Hoge dichtheid van bushaltes in hoofdkern zorgt voor toegankelijk OV.
- Goede OV-verbindingen tussen hoofdkern en treinstations Obdam en Hoorn.

- Directe OV-verbinding tussen hoofdkern en De Weere ontbreekt.
- Directe OV-verbinding tussen de hoofdkern en Aartswoud is minimaal.
- OV-verbinding tussen Aartswoud en De Weere is minimaal. Frequentie van OV is buiten de spits matig.

Beleid

Hieronder wordt het relevante beleid voor dit thema weergegeven. Gemeente Opmeer beschikt naast onderstaande documenten over nog meer documenten. Hieronder is alleen een overzicht van beleidsdocumenten opgenomen waarin ook een strategische lijn is uitgezet. Andere documenten zijn meegenomen in het uitzetten van deze strategische lijn.

Gebruikt voor koersdocument

- Toekomstvisie, 2021
- Structuurvisie, 2012
- Gemeentelijk Verkeers-, en Vervoersplan, 2019
- Regionale Agenda Mobiliteit WF, 2023
- Nota Parkeernormen, 2016
- Wegenbeheerplan, 2022
- Pact West-Friesland, 2020
- Coalitieakkoord, 2022
- Actieagenda Actieve Mobiliteit NH, 2022
- Startnotitie Provinciaal Programma Landelijk Gebied, 2023

Waar is nog geen ambitie/beleid voor of is een aandachtspunt?

- Er is aandacht nodig voor de bereikbaarheid van voorzieningen voor inwoners van Aartswoud en De Weere.
- De staat van wegen en ontbreken van voetpaden (zoals Koningspade).
- Verkeersveiligheid in het buitengebied (grote snelheidsverschillen).
- Voorstellen voor betere ontsluiting bij nieuwbouwprojecten, o.a. in Hoogwoud.
- Verbetering van wandelroutes en onderlinge verbindingen in combinatie met groen-blauwe dooradering van het landschap.
- Inzetten op duurzame bereikbaarheid
- Hoe gaan we om met parkeren in verschillende delen in de gemeente? Andere aanpak in het centrum ten opzichte in woonwijken bijvoorbeeld?
- Is er voldoende draagvlak c.q. bezetting voor openbaar vervoer?
- We werken aan een visie Recreatie en Toerisme.
- Aandacht voor de mobiliteit van ouderen en mindervaliden.
- De digitale bereikbaarheid van kleine kernen en buitengebied is een aandachtspunt. Met name om de sociale en economische kansen te benutten.

5.7 Economisch vitaal

5.7.1 Welke opgaven spelen er?

- Ruimte bieden aan circulaire economie activiteiten.
- Ontwikkelen duurzaam ontwikkelingsperspectief agrarische sector
- Werkgelegenheid in de gehele gemeente.
- Visie op recreatie en agrarische bedrijvigheid van belang voor toekomst economie Opmeer.

5.7.2 Wat zijn onze ambities?

Economisch gezonde en gevarieerde duurzame landbouw

- We streven ernaar een economisch gezonde en gevarieerde landbouw te behouden, waarbij we de openheid, het kleinschalige en groene agrarische karakter van het gebied vooropstellen.
- Agrarische activiteiten met 'groene gronden' passen goed bij het verhaal en de identiteit van de gemeente Opmeer. Dit blijven we stimuleren.
- We werken aan de transitie naar kringlooplandbouw, met als doel deze in 2040 te realiseren.
- We zetten ons in voor het verminderen van de versnippering van grondeigendom.
- De bedrijfsvoering van agrarische ondernemers willen we een kwaliteits- en duurzaamheidsimpuls geven.
- Het behoud van agrarische activiteiten in Westfriesland is voor ons van groot belang.
- Opmeer behoort tot het dynamische landschap in de regionale indeling (Structuurschets Westfriesland). Hier willen we met dubbelgebruik natuur en recreatie koppelen aan landbouw, en onnodige verglazing, verdozing en verharding voorkomen.
- Uitbreiding bedrijventerrein De Veken.

Centrumfunctie voor de hoofdkern

- We streven ernaar de centrumfunctie die de kern Opmeer/Spanbroek vervult te behouden en verder te versterken.

- Opmeer-Spanbroek krijgt de ruimte om zich verder te ontwikkelen, zodat het zijn rol als subregionaal centrum kan behouden.
- We realiseren de vigerende gebiedsvisie voor het centrum van Opmeer-Spanbroek.
- De centrumgebieden van resp. Opmeer-Spanbroek en Hoogwoud moeten voldoende dagelijkse voorzieningen hebben, met een zo volledig mogelijke branchering.
- We zorgen voor voldoende ontmoetingsplekken voor bewoners en bezoekers, bijvoorbeeld door horeca te faciliteren.
- De vier ambities voor Opmeer-Spanbroek zijn:
 - Een vitaal en levendig centrum.
 - Cultuurhistorie als inspiratie.
 - Een klimaatadaptief centrum.
 - Een verkeersveilig centrum.

Vitale bedrijventerreinen en gezonde arbeidsmarkt

- We streven naar een vitaal bedrijventerrein De Veken.
- We werken er hard aan dat De Veken in 2030 volledig energieneutraal is.
- We werken samen met de overheid, het bedrijfsleven en het onderwijs om zoveel mogelijk inwoners aan het werk te krijgen, te houden en bij te scholen voor de nieuwe banen die er komen.

Detailhandel

- We willen de hoofdwinkelstructuur in de regio zo sterk mogelijk behouden, met de focus op bestaande voorzieningencentra.
- We werken aan het compacter maken van de bestaande centra.
- Er moet ruimte zijn voor innovatie en ondernemerschap binnen de detailhandel.
- We willen lokale initiatieven omarmen in de kleine kernen van de regio, omdat dit de leefbaarheid bevordert.
- We zijn tegen ontwikkelingen bij solitaire locaties, zoals winkels buiten de stadscentra of op minder toegankelijke plaatsen.

Een economisch vitale regio Westfriesland

- We streven ernaar de regionale economie te versterken en Westfriesland bovenregionaal op de kaart te zetten, zodat bedrijven en werknemers aangetrokken en behouden worden.
- De regio Westfriesland wil de aansluiting tussen vraag en aanbod op de regionale arbeidsmarkt zowel kwalitatief als kwantitatief verbeteren.
- We willen de landschappelijke kwaliteiten beter benutten om een aantrekkelijk leisure-aanbod te ontwikkelen. Dit trekt meer bezoekers aan en verhoogt de bestedingen.

Recreatie in het buitengebied

- We benutten de kernkwaliteiten van natuur, landschap en recreatie in Westfriesland om een aantrekkelijke woon- en leefomgeving te creëren.
- Westfriesland wil meer bezoekers van buiten de regio aantrekken, waarbij het landschap een samenbindende factor is tussen verschillende functies en waarden.

Recreatie in Opmeer

- De gemeente Opmeer draagt bij aan het toevoegen van recreatieruimte in de regio, aangezien meer recreatieruimte nodig is om aantrekkelijk te blijven.
- We willen de recreatie in de regio versterken door natuurdoelen te koppelen aan recreatieve doelen en de bestaande (natuur)structuren, zoals linten en landschapsstructuren, beter te benutten.
- De gemeente zet zich in voor de handhaving en verbetering van de toeristische gebruiksmogelijkheden van bestaande dagrecreatieve voorzieningen.
- De recreatieve waarde van kernen en het landelijk gebied kan versterkt worden door nieuwe verblijfsaccommodaties toe te voegen aan het bestaande aanbod.

- We bevorderen routerecreatie in regionaal verband en werken mee aan het realiseren van nieuwe recreatieve en toeristische route-structuren.
- Het buitengebied en de historische dorpslinten in de gemeente hebben toeristische potentie door het behoud van de oorspronkelijke, cultuurhistorische en landschappelijke structuur.
- Regio Noord-Holland Noord streeft ernaar de meest vitale verblijfsrecreatiesector van Nederland te hebben. Opmeer draagt bij aan deze ambitie door een kwalitatief goede verblijfsrecreatiesector te realiseren.

Ruimtelijke analyse

De gemeente kent twee centrumgebieden waar een clustering van retail en horeca te vinden is. Dat is in de kern van Hoogwoud en in de kern van Spanbroek-Opmeer. Op het gebied van toerisme is ten westen van Spanbroek de Passantenhaven De Wijzend. Deze voorziening heeft een boottrailerhelling, aanlegsteigers, 5 gratis camperplaatsen en een parkeerterrein. Er zijn geen voorzieningen, maar een verblijfsaccommodatie en de dorpsvoorzieningen zijn op loopafstand. Verder zijn er twee grote permanente recreatieparken, resp. het recreatiepark aan de Opmeerderweg en aan De Bongerd/Wilhelminalaan waarvan de recreatieve functie onder druk staat. En zijn diverse kleinschalige seizoensgebonden kampeerterreinen. Tenslotte kent de gemeente diverse kleinschalige bezienswaardigheden verspreid over de gemeente, in de kernen en het buitengebied.

Het grootste bedrijventerrein is De Veken en ligt aan de oostkant van Opmeer. Deze heeft zich gevormd rond één van de dwarswegen. Ten westen van Hoogwoud ligt een kleiner bedrijventerrein dat eveneens langs een dwarsweg is geclusterd. De agrarische bedrijven liggen voornamelijk aan de rand van de dorpen en in de linten en het buitengebied.

- Bedrijventerreinen en recreatieparken zijn gelegen aan de dwarswegen in het, van oudsher zijnde, open landschap.
- Aan de stolpstructuren, maar buiten de dorpen, zijn voornamelijk de boerenbedrijven gevestigd..

Beleid

Hieronder wordt het relevante beleid voor dit thema weergegeven. Dit zijn enkel de beleidsdocumenten relevant voor de Omgevingsvisie.

Gebruikt voor koersdocument:

- Toekomstvisie 2021
- Structuurvisie 2012
- Nota economische zaken 2024
- Natuur- en recreatieplan West-Friesland, 2016
- Startnotitie Provinciaal Programma Landelijk Gebied – Buitengewoon Nord-Holland, 2023
- Regionale detailhandelsvisie West-Friesland, 2024
- Gebiedsvisie centrum Opmeer-Spanbroek, 2023
- Regionale Visie Verblijfsrecreatie Noord-Holland Noord, 2017
- Pact 7.1 Westfriesland, gemeente Opmeer, 2020
- Ruimtelijke Agenda Westfriesland, 2024

Waar is nog geen ambitie/beleid voor?

- Wat is de visie ten aanzien van evenementen?
- Er is een minimale visie op bedrijventerreinen.
- Op welke soort bedrijvigheid wil de gemeente zich inzetten? Logischer wijs inzetten op sectoren die ruimte-efficiënt zijn, veel werkgelegenheid generen, maatschappelijke meerwaarde hebben en bijdragen aan versterken van economische clusters.
- Het inzetten op bepaalde sectoren/bedrijfstakken: bepaalde vormen van werkgelegenheid brengen een huisvestingsbehoefte met zich mee.
- Samenwerking tussen agrariërs voor circulaire landbouw.
- Het belang van balans tussen economische ontwikkeling (o.a. agrarisch gebruik) en natuurwaarden.
- Er wordt aandacht gevraagd voor basisvoorzieningen langs wandel- en fietsroutes om toerisme te versterken.
- Er wordt aandacht gevraagd voor arbeidsmarktaspecten: voldoende stroom en water nodig voor bedrijvigheid.
- Er wordt gewerkt aan een visie Recreatie en toerisme. Hierin moet worden bepaald welke verblijfsaccommodaties wenselijk zijn m.i.v. andere belangen. Van belang is om inzicht te krijgen in de recreatievraag vanuit onderscheidenlijk de regio NHN én de gemeente en in samenhang daarmee de economische spin-off voor de gemeente.
- Arrangementen binnen de agrarische sector waarmee nieuwe vitaliteit in de kernen kan ontstaan.
- Ruimtebehoefte agrarische bedrijven voor verduurzaming en activiteiten uit de keuken.

6 Ruimtelijke dilemma's

In het vorig hoofdstuk zijn diverse ambities en opgaven opgenomen. Een aantal ambities en opgaven tonen echter mogelijke botsende belangen ruimtelijk gezien. Deze ruimtelijke dilemma's worden kort benoemd in dit hoofdstuk.

6.1 Thematische botsingen

In het vorig hoofdstuk zijn diverse ambities en opgaven opgenomen. Een aantal ambities en opgaven tonen echter mogelijke botsende belangen ruimtelijk gezien. Over deze botsende belangen zullen keuzes gemaakt moeten worden. Dit kan in het traject van de omgevingsvisie, maar de botsende belangen kunnen ook agenderend worden opgenomen in de omgevingsvisie. De keuze wordt in dat geval later gemaakt, bijvoorbeeld bij de uitwerking van een programma. De belangrijkste aandachtspunten brengen we hierna in beeld. Gezien de druk op de schaarse ruimte/ondergrond is het van belang om stil te staan dat dit mogelijke botsingen zijn. Wanneer er op plek a een ontwikkeling wordt gerealiseerd is automatisch geen ruimte meer voor ontwikkeling b. Een omgevingsvisie kan hierbij richting geven bij het stellen van prioriteiten en het maken van keuzes.

6.1.1 Woningbouw vs. behoud van het agrarisch karakter en behoud identiteit

De ambitie om 750-900 nieuwe woningen te bouwen kan botsen met de focus op het behoud van het open en agrarisch karakter van Opmeer en de natuurlijke omgeving. Het ontwikkelen van nieuwe woningen kan mogelijk leiden tot verstoring van het landschap en de historische structuur van het gebied, wat in strijd is met de wens om het kleinschalige en open landschap, mede omwille van het behoud van de bijzondere waarden en als productiegebied voor de agrarische sector, te behouden wat Opmeer kenmerkt.

6.1.2 Recreatie vs. bescherming van het landschap:

De ambitie stimuleren van recreatie kan botsen met de ambitie voor behoud van het landschap. Grootschalig en duurzaam toerisme (zoals grootschalige kampeeraccommodaties) zijn toeristische ontwikkelingen die kunnen botsen met de wens om de landschappen en de historische elementen te beschermen.

6.1.3 Bereikbaarheid vs. duurzaamheid:

Door de ligging van gemeente Opmeer zijn inwoners zeer gebonden aan de auto om zich te verplaatsen binnen én buiten de gemeente. De wens om de bereikbaarheid van Opmeer te verbeteren door bijvoorbeeld de uitbreiding van de infrastructuur voor auto's (met parkeerbeleid en verkeersveiligheid) of het verhogen van verkeersintensiteit kan botsen met de ambitie om duurzaam vervoer te bevorderen om daarmee het woon- en leefklimaat te bevorderen en het openbaar vervoer in stand te houden.

6.1.4 Landbouw en natuurbehoud

Er bestaat een conflict tussen het behoud van de natuur (biodiversiteit) en de belangen van de agrarische sector. Intensieve landbouwpraktijken kunnen de doelen van natuurbehoud en -ontwikkeling belemmeren, terwijl natuurinclusieve landbouwpraktijken vaak meer ruimte en investering vereisen. Dit kan leiden tot spanningen tussen economische belangen en milieudoelen.

6.1.5 Energieopwekking en ruimtelijke kwaliteit

De gemeentelijke ambities om energieopwekking (op welke manier dan ook) te stimuleren, stuiten mogelijk op de beschikbare ruimte en kwaliteit van het landschap en de woonkernen. Het zoeken naar een balans tussen het creëren van energiecapaciteit en het behouden van de ruimtelijke kwaliteit kan moeilijk zijn, vooral in het licht van het streven naar aantrekkelijke woonkernen en zorgvuldig gebruik van het open en groene landschap.

6.1.6 Maatschappelijke voorzieningen geclusterd vs. voorzieningen verspreid

Tegenwoordig worden zorgvoorzieningen steeds vaker geclusterd in gezondheidscentra. Hoewel dit voordelen biedt op het gebied van samenwerking en efficiëntie, vraagt het extra aandacht voor de toegankelijkheid en spreiding van zorgvoorzieningen. Gezien de diverse doelgroepen van zorg, is het van belang dat voorzieningen goed bereikbaar zijn

en voor iedereen gemakkelijk toegankelijk blijven. Dit vraagt bijv. om creatieve ambulante zorgarrangementen of vraagafhankelijk vervoer, voor bijvoorbeeld ouderen die in kleine woonkernen willen blijven wonen.

6.1.7 Inbreiding/verdichting bij woningbouw en behoud identiteit van de dorpen

De gemeente Opmeer streeft naar het realiseren van woningen door middel van inbreiding en uitbreiding. Tegelijkertijd wil de gemeente de identiteit van de dorpen zo veel mogelijk behouden. Inbreiding en verdichting maar ook dorpsuitbreiding kan ervoor zorgen dat de identiteit van dorpen verandert. Daarom zijn (nieuwe) kaders nodig om te bepalen waar woningen wel en niet kunnen worden gerealiseerd.

7 Participatie

In dit hoofdstuk wordt het participatieplan van Wijde blik gepresenteerd.

7.1 Participatieplan Wijde Blik

In opdracht van de gemeente Opmeer stelt BRO in samenspraak met de gemeente, ketenpartners, stakeholders/organisaties en individuele inwoners en ondernemers een Omgevingsvisie en Omgevingsplan op. De Wijde Blik ondersteunt BRO hierbij op het gebied van participatie. Het accent van de participatie zal liggen op de Omgevingsvisie. Het daaropvolgende Omgevingsplan is meer de ruimtelijk-juridische vertaling van de visie en leent zich minder voor het gesprek met de dorpen. De Omgevingsvisie wordt de ruimtelijke uitwerking van de Toekomstvisie Opmeer 2030. Daarover is al veel input opgehaald en zijn er in het eerste kwartaal van 2021 voorkeuren gepeild. Bewoners spraken in meerderheid hun voorkeur uit voor een combinatie van scenario B: “Gevoelmatig en gezellig”, en scenario C: “Samen sterk”.

2. Doelgroepen

De Omgevingsvisie gaat in feite iedereen in en rond de gemeente Opmeer aan. Een overzicht of analyse van doelgroepen kan daarom bijna eindeloos ver gaan. We volstaan hier met een beknopte opsomming, vooral als check dat we geen groepen met specifieke belangen vergeten.

- **Ketenpartners** Denk aan waterschap, Provincie Noord-Holland, nutsbedrijven, Veiligheidsregio, Omgevingsdienst, Sportservice, woningcorporaties etc.
- **Georganiseerde stakeholders** Dorpsraden, wijkraden/ buurtcommissies, vrijwilligersorganisaties, belangenverenigingen als Fietsersbond, natuurorganisaties e.d.
- **Jongere en oudere inwoners** Binnen de grotere dorpen Opmeer, Hoogwoud en Spanbroek en de kleinere kernen. Dit zijn inwonersgroepen waar speciale aandacht naar uitgaat in de gemeente. En zeker voor jongeren geldt dat ze je minder vaak hoort in participatietrajecten.
- **Overige individuele inwoners en ondernemers** Binnen de grotere dorpen Opmeer, Hoogwoud en Spanbroek en de kleinere kernen.

- **Media** Voornamelijk als intermediair om de andere doelgroepen te bereiken.
- **Collegeleden** Betrokken collegeleden kunnen soms een rol vervullen bij bijeenkomsten, maar in het algemeen pleiten wij voor terughoudendheid van politici in dit participatietraject: het woord is nu immers aan de burgers.
- **Raadsleden** Voor raadsleden geldt hetzelfde. Zij zijn van harte welkom als toehoorder bij de participatiemomenten.

3. Participatieruimte

Inhoudelijke onderwerpen

We bouwen voort op de Toekomstvisie, er heeft immers al een participatietraject plaatsgevonden. Vooralsnog wordt gedacht aan de volgende 6 invalshoeken om te bespreken:

- **Vitale dorpen in een vitale gemeente**
- **Een zorgzame veilige gemeenschap**
- **Een duurzame toekomst**
- **Een aantrekkelijk landschap, klimaat adaptief en hoogwaardig erfgoed**
- **Bereikbaar Opmeer**
- **Economisch vitaal**

Tot welke mogelijke voorkeuren of keuzes dit leidt, moet nog nader worden uitgewerkt. De verschillende doelgroepen kunnen reageren op keuzes en zelf ideeën aandragen. We werken de richtingen ruimtelijk uit, met een goede balans tussen globaal en concreet.

Met de Omgevingsvisie (en vervolgens Omgevingsplan) scheppen we een aantal kaders, want dat geeft duidelijkheid en rust bij alle belanghebbenden (initiatiefnemers en omwonenden etc.). Er is ruimte voor initiatieven en innovatie. Ook ambtenaren hebben belang bij een omgevingsvisie. Het geeft richting en initiatieven kunnen worden getoetst. Aan de andere kant moet je niet alles willen dichttimmeren en ook niet de illusie willen wekken dat dit kan. Vastgestelde Omgevingsplannen

worden immers regelmatig op onderdelen aangepast. Dit spanningsveld bespreken we ook met de participanten.

De precieze participatieruimte is afhankelijk van het deelonderwerp en wordt nog nader uitgewerkt in de voorbereiding van de bijeenkomsten.

Participatieniveaus

Het niveau kan per onderwerp verschillen. Meest waarschijnlijk is wel dat het een combinatie wordt van Adviseren en Raadplegen/consulteren, zie Pagina 11 van de Nota Burger- en Overheidsparticipatie Opmeer (26 nov 2021): 04 | 09

4. Adviseren (vanaf begin) De gemeente nodigt inwoners, bedrijven en/of maatschappelijke organisaties uit om suggesties of oplossingen over een bepaald vraagstuk aan te dragen. Hun mening speelt een volwaardige rol bij de ontwikkeling van beleid. Het college en de raad moeten goede argumenten hebben om hun adviezen niet op te volgen. 5. Raadplegen/consulteren De gemeente wil graag de mening horen van de inwoners. Wat leeft er, zijn er nieuwe ideeën, etc.? De gemeente is niet verplicht de ideeën over te nemen of de plannen aan te passen, maar houdt er wel zoveel mogelijk rekening mee.

De precieze participatieniveaus per onderwerp worden nog bepaald in de voorbereiding van de bijeenkomsten.

4. Aanpak in vijf stappen

Stap 1 (april 2025): Naar een Koersdocument

Stap 2 (september 2025): Ruimtelijke varianten

Stap 3 (oktober 2025): Toetsen Voorkeursvariant

Stap 4 (november 2025): Participatierapport

Stap 5 (feb-juni 2026): Terugkoppelen over besluitvorming Voorkeursvariant

8 Toekomstbestendigheid en beleidshuis

In dit hoofdstuk wordt inzicht gegeven in het beleidshuis en het actueel houden van de omgevingsvisie.

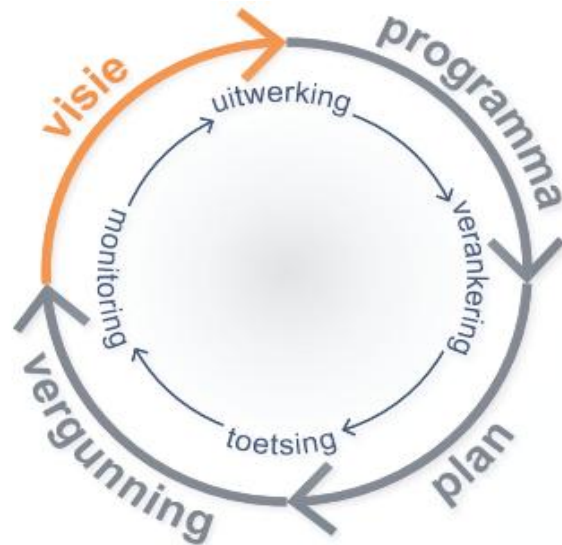

8.1 Borgen actualiteit

8.1.1 Hoe omgaan met in ontwikkeling zijnde beleidsstukken

Een omgevingsvisie is geen eindpunt. In Figuur 4 is de beleidscyclus schematisch weergegeven. Er zullen in de toekomst ontwikkelingen plaatsvinden die vragen om de koers op details of meer fundamenteel aan te passen. Zo zijn er op dit moment bijvoorbeeld al beleidsthema's in ontwikkeling waarvan de resultaten later gereed zullen zijn dan dat de vaststelling van de omgevingsvisie gepland is. Er zijn twee opties om hiermee om te gaan:

1. De in ontwikkeling zijnde beleidsonderwerpen agenderend opnemen. Deze beleidsonderwerpen worden dan door de gemeente als programma vastgesteld. Bij de evaluatie en actualisatie van de omgevingsvisie wordt bekeken of deze beleidsstukken tot een aanpassing of aanvulling van de omgevingsvisie vragen.
2. De in ontwikkeling zijnde beleidsonderwerpen agenderend opnemen, maar omdat het zeker is dat (sommige) van deze onderwerpen een effect gaan hebben op de omgevingsvisie wordt in de omgevingsvisie 1.0 een gerichte opdracht opgenomen om in de toekomst een aanvulling of verdieping te doen.

Figuur 2: Schematische weergave cyclus omgevingswet

8.1.2 Omgevingsvisie dagvers houden

Bij nieuwe (beleids)opgaven is de omgevingsvisie de leidend. Als er hierbij nieuwe inzichten ontstaan, wordt bekeken of een aanpassing van de omgevingsvisie noodzakelijk is. Het bijwerken van de Omgevingsvisie naar de actualiteit kan het gevolg zijn van:

1. nieuwe inzichten in uitwerkingstrajecten rondom thema's en gebieden;
2. nieuwe opgaven die nog niet in de Omgevingsvisie staan;
3. het niet meer aansluiten op opgaven in de samenleving en de beoogde strategie daarbij, de raad buigt zich daar een keer per twee jaar over.

Er kan dus sprake zijn van een kleine aanpassing als gevolg van een nieuw inzicht. Het kan ook gaan om een ingrijpendere aanpassing. Dat gebeurt als blijkt dat de Omgevingsvisie niet meer actueel is. Dit moet constant in de gaten gehouden worden. Het is goed om bij de aanpassing van de Omgevingsvisie te laten zien hoe de participatieprocedure is ingepast. Hoe inwoners en betrokken partijen moeten meedenken en meebeslissen bij een eventuele aanpassing is afhankelijk van hoe ingrijpend de aanpassing is.

8.2 Beleidshuis, uitwerking programma's en bevoegdheden Raad en College

Van groot belang voor een goed werkende beleidscyclus, is een structureel sterk samenhangend beleidshuis. Een beleidshuis omvat al het gemeentelijk beleid, op een logische wijze gestructureerd. Bij een integraal beleidshuis is sprake van twee typen afstemming:

1. Goede, wederzijdse afstemming tussen de instrumenten op de verschillende niveaus: strategisch (omgevingsvisie), tactisch (beleid/programma's) en operationeel (omgevingsplannen, omgevingsvergunningen, projectuitvoering en monitoring daarvan): verticale samenhang;

2. Goede, wederzijdse afstemming inhoudelijk tussen de verschillende beleidsdocumenten (thema's): horizontale samenhang.

Uitgangspunten bij het beleidshuis zijn:

- **Onderscheid in strategisch** (omgevingsvisie), **tactisch** (programma's) **en operationeel beleid** (omgevingsplan): Het beleid op het strategisch niveau geeft de hoofdkoers voor de ontwikkelingsrichting, houding, werkprocessen en positie van de gemeente. De hoofdkeuzes uit dit beleid worden op tactisch niveau verder uitgewerkt en ingevuld. In de beleidsdocumenten op het operationele uitvoeringsgerichte niveau wordt het tactisch beleid uitgewerkt naar concrete acties, maatregelen en projecten. Belangrijk is dat op de verschillende niveaus structureel afstemming plaatsvindt.
1. **Strategisch beleid fysiek domein primair in omgevingsvisie:** Bij aanpassing van de strategische koers wordt dat aangepast in de omgevingsvisie. Hiermee waarborg je een integrale belangenafweging. Het is belangrijk ook na te gaan welke effecten de aanpassing heeft voor andere beleidsthema's om botsingen te voorkomen.
 2. **Spaarzaamheid bij opstellen van nieuwe beleidsdocumenten:** Bij een nieuw beleidsvoornemen wordt het bestaande beleid geëvalueerd en nagedacht over de vraag of een geheel nieuw beleidsdocument opgesteld moet worden, of dat aanpassing van bestaand beleid of integratie met/in ander beleid mogelijk is. Hierdoor wordt voorkomen dat het aantal beleidsdocumenten alsmaar toeneemt. Het overzicht neemt daarmee af en de kans op onbedoelde tegenstrijdigheden neemt toe.

In programma's formuleert de gemeente (de maatregelen die leiden tot de beleidsmatig vastgelegde en gewenste kwaliteit zoals vastgelegd in het strategisch beleid. Een programma bevat:

- een uitwerking van het te voeren beleid voor de ontwikkeling, het gebruik, het beheer, de bescherming of het behoud daarvan; en/of,

- maatregelen om aan een of meer omgevingswaarden te voldoen en/of een of meer andere doelstellingen voor de fysieke leefomgeving te bereiken.

Onder de omgevingswet bestaan er 4 sturingsinstrumenten, namelijk de omgevingsvisie, het programma, het omgevingsplan en de omgevingsvergunning. De raad is bevoegd om de omgevingsvisie en het omgevingsplan vast te stellen. De gemeenteraad is daarmee dus de partij die op strategisch niveau de ambities en doelen bepaald voor de gemeente en deze ook in de regels van het omgevingsplan vastlegt. Het college is bevoegd om het programma en de omgevingsvergunning vast te stellen. De op te stellen programma's moeten altijd passen binnen de omgevingsvisie en het college heeft een informatieplicht aan de raad. Indien een programma niet past binnen de omgevingsvisie kan het college dit programma niet aannemen, tot dat de raad de omgevingsvisie dusdanig aanpast dat het programma er wel binnen past. De raad is echter niet verplicht dit te doen, aangezien de omgevingsvisie boven het programma staat.

Ruimte. Mensen. Toekomst.

Amsterdam

Nachtwachtlaan 20
1058 EA Amsterdam
+31 (0)20 506 19 99

's-Hertogenbosch

Willemssplein 2
5211 AK 's-Hertogenbosch
+31 (0)73 208 91 55

Venlo

Industriestraat 94
5931 PK Tegelen
+31 (0)77 373 06 01

info@bro.nl
www.bro.nl